

MOTORINIŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ KROVINIAMS VEŽTI VAIRUOTOJO MODULINĖ PROFESINIO MOKYMO PROGRAMA

(Programos pavadinimas)

Programos valstybinis kodas ir apimtis mokymosi kreditais:

M32104101 – programa, skirta pirminiam profesiniam mokymui, 60 mokymosi kreditų

Kvalifikacijos pavadinimas – motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojas

Kvalifikacijos lygis pagal Lietuvos kvalifikacijų sandarą (LTKS) – III

Minimalus reikalaujamas išsilavinimas kvalifikacijai įgyti: pagrindinis išsilavinimas

Reikalavimai profesinei patirčiai (jei taikomi) – asmuo, siekiantis įgyti šią kvalifikaciją, turi būti ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus (arba 16 metų amžiaus, jei asmuo taip pat mokosi vidurinio ugdymo programoje). Mokymosi metu asmuo turi turėti arba siekti įgyti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą

Transporto ir saugojimo paslaugų sektorinio profesinio komiteto sprendimas: aprobuoti Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo modulinę profesinio mokymo programą. Sprendimą įteisinančio posėdžio, įvykusio 2015 m. kovo 25 d., protokolo Nr. ST2-5.

1. PROGRAMOS APIBŪDINIMAS

Programos paskirtis. Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo modulinė profesinio mokymo programa¹ skirta parengti kvalifikuotą vairuotoją, mokantį vežti krovinius motorinėmis transporto priemonėmis tarptautiniais maršrutais.

Būsimo darbo specifika. Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojas dirba įmonėse, užsiimančiose vežimų veikla vidaus ir užsienio maršrutais. Jis veža krovinius tinkamiausiais maršrutais, tvarko krovinio dokumentus muitinės postuose ir muitinės sandėliuose. Vairuoja ir techniškai prižiūri automobilius, furgonus ir sunkvežimius, skirtus prekėms, skysčiams ir sunkiems kroviniams vežti ilgais ir trumpais atstumais. Atlieka nesudėtingą transporto priemonių remontą, organizuoja kapitalinį remontą ir priežiūrą, naudojami šiuolaikine telekomunikacine įranga. Atlieka arba padeda atlikti saugų prekių pakrovimo, uždengimo ir iškrovimo darbus, naudojant įvairius kėlimo ar savivarčius prietaisus.

Modulinė profesinio mokymo programa parengta vadovaujantis C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos aprašu*, patvirtintu Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministro 2011 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. 3-79. Į šią modulinę profesinio mokymo programą yra integruota Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti (valstybinis kodas 265084055), mokymo trukmė – 300 valandų.

¹ Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo modulinę profesinio mokymo programą siekiantis įgyvendinti ar įgyvendinantis profesinio mokymo teikėjas Reikalavimų vairavimo mokykloms apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka turi turėti teisę vykdyti vairuotojų mokymą.

* Vadovaujamasi galiojančiomis teisės aktų nuostatomis.

2. PROGRAMOS PARAMETRAI

Valstybinis kodas	Modulio pavadinimas	LTKS lygis	Apimtis mokymosi kreditais	Kompetencijos	Kompetencijų pasiekimą iliustruojantys mokymosi rezultatai
Išvadinis modulis (iš viso 1 mokymosi kreditas)					
3000001	Išvadas į profesiją	III	1	Pažinti profesiją.	Apibūdinti motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo profesiją ir jos teikiamas galimybes darbo rinkoje. Nusakyti motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo veiklos procesus. Demonstruoti jau turimus, neformaliuotu ir (arba) savaiminiu būdu įgytus motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo kvalifikacijai būdingus gebėjimus.
Bendrieji moduliai (iš viso 4 mokymosi kreditai)					
3102201	Saugus elgesys ekstremaliose situacijose	III	1	Saugiai elgtis ekstremaliose situacijose.	Išmanyti ekstremalių situacijų tipus, galimus pavojus. Išmanyti saugaus elgesio ekstremaliose situacijose reikalavimus ir instrukcijas, garsinius civilinės saugos signalus.
3102102	Sąmoningas fizinio aktyvumo reguliavimas	III	1	Reguliuoti fizinį aktyvumą.	Išmanyti fizinio aktyvumo formas. Demonstruoti asmeninį fizinį aktyvumą. Taikyti fizinio aktyvumo formas, atsižvelgiant į darbo specifiką.
3102202	Darbuotojų sauga ir sveikata	III	2	Tausoti sveikatą ir saugiai dirbti.	Išmanyti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, keliamus darbo vietai.
Kvalifikacija sudarančioms kompetencijoms įgyti skirti moduliai (iš viso 45 mokymosi kreditai)					
4104169	Transporto priemonių sandara	IV	5	Identifikuoti ir pašalinti nesudėtingus transporto priemonės gedimus.	Paašškinti dyzelinių variklių sandarą ir veikimo principus, pagal variklio konstrukcinius požymius. Paašškinti, transmisijos mechanizmų sandarą ir veikimą. Paašškinti automobilių ir autotraukinių valdymo įtaisų konstrukciją, veikimą ir techninius reikalavimus, pagal saugaus eismo keliamus reikalavimus. Paašškinti važiuoklės sandarą, darbo sąlygas, padangų eksploatavimo taisykles, pagal jiems keliamus reikalavimus. Paašškinti kitų automobilių ir autotraukinių įtaisų paskirtį, konstrukcijos ir veikimo principus, jų darbo saugaus eismo įtaką, pagal gamintojo standartus.

					Apibūdinti informacinių transporto priemonės prietaisų, indikatorių (kontrolės prietaisų) paskirtį. Transporto priemonės (N2, N3) bei transporto priemonių junginio (N2, N3, su O2, O3, ar O4), atitinkančių paskutinius ar priešpaskutinius EURO reikalavimus, gedimų požymiai, turintys įtakos saugiam eismui ir aplinkai. Apžvelgti transporto priemonės kinematinį grandinių charakteristikas. Apibendrinti transporto priemonės valdymo sistemas, jų charakteristikas ir veikimą. Nustatyti pagal požymius automobilių ir autotraukinių gedimus. Pašalinti automobilių ir autotraukinių gedimus.
4104170	Transporto priemonių, transporto priemonių junginių eksploatacija	IV	5	Eksplatuoti transporto priemonę ar transporto priemonių junginį.	Paaiškinti techninės priežiūros įtaką transporto priemonių eksploatacinei saugumui, ekonomiškamui, ekologiškumui, patikimumui ir ilgaamžiškumui pagal gamintojo reikalavimus. Apibūdinti techninės priežiūros sistemą atsižvelgiant į gamintojo nurodymus, darbų saugos bei aplinkosaugos reikalavimus. Paaiškinti alyvų, tepalų ir eksploatacinių skysčių bei medžiagų žymėjimą, savybes bei mokėti jais naudotis pagal eksploatacinius ir kitiems techniniams skysčiams keliamus reikalavimus. Apibūdinti transporto priemonių rūšį bei jų eksploatacinius ypatumus. Atlikti transporto priemonių techninės priežiūros darbus, pagal gamintojo nurodymus, darbų saugos bei aplinkosaugos reikalavimus. Parinkti reikiamus eksploatacinius skysčius pagal sezoniskumą bei gamintojo reikalavimus.
3104116	Krovinių pakrovimas, iškrovimas bei tvirtinimas	III	5	Saugiai pakrauti ir iškrauti, tvirtinti krovinį, užtikrinti krovinio saugumą gabenant.	Apibūdinti krovinių sampratą ir klasifikavimą. Paaiškinti krovinio apdorojimo operacijas atvežus / išvežus į / iš terminalą(-o). Apibūdinti unimodalių, multimodalių, intermodalinių vežimų esmę. Atpažinti transportinį krovinių ženklavimą, pagal taros, pakuočių rūšis. Demonstruoti siuntų pakavimą, atpažinimą, krovinių svėrimo žinias praktikoje. Apskaičiuoti transporto priemonės ir junginio ašių apkrovas.

					Parinkti transporto priemonės krovos darbus, įrangą, krovinių tvirtinimo įtaisus ir atlikti jų patikrinimą. Palyginti krovinių automobilius pagal tipus ir jų pritaikymą krovinių gabenimui.
3104117	Saugus ir ekonomiškasis transporto priemonės vairavimas	III	5	Saugiai, tausojant aplinką, vairuoti transporto priemonę bei transporto priemonių junginių įvairiomis eismo sąlygomis.	Paaiškinti ekologiško (ekonomiško) transporto priemonės vairavimo veiksniai. Atlikti kelių eismo taisyklių C, CE kategorijos vairuotojo žinių vertinimo testą. Demonstruoti C, CE kategorijos motorinės transporto priemonės valdymo įgūdžius ir gebėjimus. Ekonomiškai vairuoti transporto priemonę. Apskaičiuoti krovinio vežimo sąnaudas.
3104118	Pavojingos situacijos kelyje	III	5	Numatyti pavojingas situacijas kelyje.	Apžvelgti riziką kurią kelia eismas, nelaimingus atsitikimus bei elgesį įvykus avarinei situacijai. Atlikti C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotį simulatoriuje. Atlikti C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotį specialioje aikštelėje. Atlikti C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotį keliuose.
3104119	Netinkamų veiksmų darbe teisinės pasekmės	III	5	Numatyti netinkamų veiksmų darbe teisinės pasekmės.	Apžvelgti vairuotojų teises ir pareigas, susietas su kelių transportu. Apibūdinti darbo organizavimą, komercinės ir finansinės veiklos netinkamų veiksmų pasekmes. Apibendrinti nusikalstamumo, nelegalių migrantų gabenimo ir kontrabandinių prekių vežimo užkirtimą, prevencines priemones, pasekmes vairuotojui ir vežėjui. Apibrėžti atsakomybės ribas už tachografo nenaudojimą ar jo rodmenų klastojimą. Paaiškinti riziką, kurią gali sukelti netinkamas transporto priemonės pakrovimas ir iškrovimas. Aptarti vairuotojo ir vežėjo atsakomybę už muitinės nustatytų reikalavimų
3104120	Darbo ir poilsio režimai	III	5	Laikytis darbo ir poilsio režimo.	Apibūdinti teisės aktus, nustatančius vairuotojų darbo ir poilsio režimus.

					Apibrėžti asmeninę ir darbo vietos higieną, apsaugą. Aptarti sveikatos būklės profilaktiką. Apibendrinti visavertę mitybą. Naudotis tachografu.
3104121	Krovinių vežimo dokumentacija	III	5	Tvarkyti krovinių vežimo dokumentaciją.	Organizuoti krovinių gabenimą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisinais reikalavimais transporto verslui. Apibrėžti greitai gendančių prekių vežimo sąlygas. Apibūdinti laikino įvežimo / išvežimo procedūras. Apibūdinti prekių gabenimo procedūras ES teritorijoje bei tarp ES ir trečiųjų šalių. Organizuoti krovinių, transporto bei vairuotojo draudimus. Užpildyti tarptautinių krovinių gabenimo dokumentą – CMR važtaraštį. Užpildyti TIR knygelę. Užpildyti deklaraciją.
3104122	Pavojingųjų krovinių vežimas ²	III	5	Žymėti ir ženklinti krovinių pakuotes, konteinerius, transporto priemones.	Paašškinti Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius pavojingųjų krovinių vežimą. Paašškinti Europos sutarties dėl pavojingų krovinių tarptautinių vežimų keliais (ADR) reikalavimus. Įvardinti pavojingųjų krovinių ir juos vežančių transporto priemonių žymėjimą ir ženklimą.
				Pakrauti ir saugiai vežti pavojinguosius krovinius.	Paašškinti pavojingųjų krovinių pakrovimo ir iškrovimo reikalavimus. Apibūdinti transporto priemonių pavojingiesiems kroviniams vežti tipus. Paruošti motorinę transporto priemonę pavojingiesiems kroviniams vežti. Saugiai vežti pavojinguosius krovinius.
				Pakrauti ir saugiai vežti pavojinguosius krovinius cisternomis.	Apibūdinti bendruosius pavojingų krovinių vežimo cisternomis reikalavimus. Apibūdinti skirtingas cisternų pripildymo ir ištuštinimo sistemas. Paruošti motorinę transporto priemonę skystiems pavojingiesiems

² Modulį „Pavojingų krovinių vežimas“ siekiantis įgyvendinti ar įgyvendinantis profesinio mokymo teikėjas Mokymo įstaigos atitikties vertinimo ir teisės mokyti asmenis, susijusius su pavojingųjų krovinių vežimu automobilių keliais, suteikimo ir įforminimo tvarkos apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2012 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 2B-406 „Dėl Mokymo įstaigos atitikties vertinimo ir teisės mokyti asmenis, susijusius su pavojingųjų krovinių vežimu automobilių keliais, suteikimo ir įforminimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka turi turėti teisę mokyti asmenis, susijusius su pavojingųjų krovinių vežimu automobilių keliais.

					kroviniams vežti. Saugiai vežti pavojinguosius krovinius cisternomis.
Pasirenkamieji moduliai (iš viso 5 mokymosi kreditai)					
3104123	Informacinės komunikacinės technologijos	III	5	Naudotis navigacinėmis sistemomis, ryšio priemonėmis bei kitais IT įrenginiais.	Paašškinti darbų saugos reikalavimus dirbant kompiuteriu. Pildyti kompiuteriu dokumentaciją. Ieškoti informacijos internete. Naudotis navigacijos ir ryšio priemonėmis. Naudotis biuro technika. Naudotis šiuolaikinėmis komunikacijos priemonėmis. Orientuotis pagal žemėlapius.
3104124	Profesinės užsienio kalbos vartojimas	III	5	Bendrauti profesine užsienio kalba.	Suteikti informaciją bei pasiteirauti kasdieninio bendravimo tematika. Suteikti informaciją apie eismo kryptį, automobilį, techninio aptarnavimo poreikį. Suteikti informaciją apie krovinio vežimą.
				Pildyti dokumentus ir teikti informaciją užsienio kalba raštu.	Pildyti krovinio vežimo dokumentaciją užsienio kalba. Suteikti pagrindinę su profesine veikla susijusią informaciją užsienio kalba raštu.
3104125	Asmens sveikatą stiprinančios elgsenos formavimas	III	5	Taikyti sveikos gyvensenos principus dirbant vairuotoju.	Paašškinti sveikatos būklės profilaktiką. Apibrėžti asmeninę ir darbo vietos higieną.
				Ruošti karštą maistą lauko sąlygomis.	Apibendrinti visavertę mitybą. Apibūdinti maisto produktų maistinę vertę. Parinkti bei paruošti kokybiškus maisto produktus ir žaliavas patiekalų gaminimui.
Baigiamasis modulis (iš viso 5 mokymosi kreditai)					
3000002	Įvadas į darbo rinką	III	5	Formuoti darbinius įgūdžius realioje darbo vietoje.	Susipažinti su būsimo darbo specifika ir darbo vieta. Įvardyti asmenines integracijos į darbo rinką galimybes. Demonstruoti realioje darbo vietoje įgytas kompetencijas.

3. REKOMENDUOJAMA MODULIŲ SEKA

Valstybinis kodas	Modulio pavadinimas	LTKS lygis	Apimtis mokymosi kreditais	Asmens pasirengimo mokytis modulyje reikalavimai (jei taikoma)
3000001	Įvadas į profesiją	III	1	<i>Netaikoma.</i>
3102202	Darbuotojų sauga ir sveikata	III	2	<i>Netaikoma.</i>
4104169	Transporto priemonių sandara	IV	5	<i>Netaikoma.</i>
4104170	Transporto priemonių, transporto priemonių junginių eksploatacija	IV	5	<i>Netaikoma.</i>
3104116	Krovinių pakrovimas, iškrovimas bei tvirtinimas	III	5	<i>Netaikoma.</i>
3104117	Saugus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas	III	5	<i>Netaikoma.</i>
3104118	Pavoingos situacijos kelyje	III	5	<i>Netaikoma.</i>
3104119	Netinkamų veiksmų darbe teisinės pasekmės	III	5	<i>Netaikoma.</i>
3104120	Darbo ir poilsio režimai	III	5	<i>Netaikoma.</i>
3104121	Krovinių vežimo dokumentacija	III	5	<i>Netaikoma.</i>
3104122	Pavoingų krovinių vežimas	III	5	<i>Netaikoma.</i>
3000002	Įvadas į darbo rinką	III	5	<i>Baigti visi privalomieji motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo kvalifikaciją sudarančioms kompetencijoms įgyti skirti moduliai.</i>

4. REKOMENDACIJOS DĖL PROFESINEI VEIKLAI REIKALINGŲ BENDRŲJŲ GEBĖJIMŲ UGDYMO

Bendrieji gebėjimai	Bendrųjų gebėjimų pasiekimą iliustruojantys mokymosi rezultatai
Bendravimas gimtąja kalba	Parašyti gyvenimo aprašymą, motyvacinį laišką, prašymą, ataskaitą, elektroninį laišką. Bendrauti naudojant profesinę terminiją.
Bendravimas užsienio kalbomis	Bendrauti profesine užsienio kalba darbinėje aplinkoje. Skaityti vežimo, motorinių transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginių eksploatavimo dokumentus užsienio kalba. Rašyti gyvenimo aprašymą, motyvacinį laišką, prašymą, elektroninį laišką.
Matematiniai gebėjimai ir pagrindiniai gebėjimai mokslo ir technologijų srityse	Apskaičiuoti kūro sąnaudas. Atlikti svorio, kiekio ir tūrio skaičiavimus. Maršruto išlaidų apskaičiavimas.
Skaitmeninis raštingumas	Pildyti kompiuteriu dokumentaciją. Ieškoti informacijos internete. Naudotis biuro technika. Naudotis šiuolaikinėmis komunikacijos priemonėmis.
Mokymasis mokytis	Įsivertinti turimas žinias ir gebėjimus. Organizuoti savo mokymąsi. Pritaikyti turimas žinias ir gebėjimus dirbant individualiai ir kolektyve. Parengti profesinio tobulėjimo planą.
Socialiniai ir pilietiniai gebėjimai	Bendrauti su įvairių tipų klientais. Valdyti savo psichologines būsenas, pojūčius ir savybes. Spręsti psichologines krizines situacijas. Pagarbiai elgtis su klientu. Gerbti save, kitus, savo šalį ir jos tradicijas.
Iniciatyva ir verslumas	Suprasti įmonės veiklos koncepciją, verslo aplinkas. Išmanyti verslo kūrimo galimybes. Atpažinti naujas (rinkos) galimybes, panaudojant intuiciją, kūrybiškumą ir analitinius gebėjimus. Suprasti socialiai atsakingo verslo kūrimo principus. Dirbti savarankiškai, planuoti savo laiką.
Kultūrinis sąmoningumas ir raiška	Pažinti įvairių šalies regionų tradicijas ir papročius. Pažinti įvairių šalių kultūrinius skirtumus.

5. PROGRAMOS STRUKTŪRA, VYKDANT PIRMINĮ PROFESINĮ MOKYMĄ

Kvalifikacija – motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo, LTKS lygis III
Programos, skirtos pirminiam profesiniam mokymui, struktūra
<i>Įvadinis modulis (iš viso 1 mokymosi kreditas)</i> Įvadas į profesiją, 1 mokymosi kreditas
<i>Bendrieji moduliai (iš viso 4 mokymosi kreditai)</i> Saugus elgesys ekstremaliose situacijose, 1 mokymosi kreditas Sąmoningas fizinio aktyvumo reguliavimas, 1 mokymosi kreditas Darbuotojų sauga ir sveikata, 2 mokymosi kreditai
<i>Kvalifikaciją sudarančioms kompetencijoms įgyti skirti moduliai (iš viso 45 mokymosi kreditai)</i> Transporto priemonių sandara, 5 mokymosi kreditai Transporto priemonių, transporto priemonių junginių eksploatacija, 5 mokymosi kreditai Krovinių pakrovimas, iškrovimas bei tvirtinimas, 5 mokymosi kreditai Saugus ir ekonomiškasis transporto priemonės vairavimas, 5 mokymosi kreditai Pavojingos situacijos kelyje, 5 mokymosi kreditai Netinkamų veiksmų darbe teisinės pasekmės, 5 mokymosi kreditai Darbo ir poilsio režimai, 5 mokymosi kreditai Krovinių vežimo dokumentacija, 5 mokymosi kreditai Pavojingų krovinių vežimas, 5 mokymosi kreditai
<i>Pasirenkamieji moduliai (iš viso 5 mokymosi kreditai)</i> Informacinės komunikacinės technologijos, 5 mokymosi kreditai Profesinės užsienio kalbos vartojimas, 5 mokymosi kreditai Asmens sveikatą stiprinančios elgsenos formavimas, 5 mokymosi kreditai
<i>Baigiamasis modulis (iš viso 5 mokymosi kreditai)</i> Įvadas į darbo rinką, 5 mokymosi kreditai

Pastabos

- Vykdamas pirminį profesinį mokymą asmeniui, neturinčiam vidurinio išsilavinimo, gali būti sudaromos sąlygos mokytis pagal vidurinio ugdymo programą.
- Saugaus elgesio ekstremaliose situacijose modulį vedantis mokytojas turi būti baigęs civilinės saugos mokymus pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus patvirtintą mokymo programą ir turėti tai pagrindžiantį dokumentą.
- Darbuotojų saugos ir sveikatos modulį vedantis mokytojas turi būti baigęs darbuotojų saugos ir sveikatos mokymus ir turėti tai pagrindžiantį dokumentą.

6. PROGRAMOS MODULIŲ APRAŠAI

6.1. ĮVADINIS MODULIS

Modulio pavadinimas – „Įvadas į profesiją“

Valstybinis kodas	3000001	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	1	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Pažinti profesiją.	1.1. Apibūdinti motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo profesiją ir jos teikiamas galimybes darbo rinkoje.	Tema. Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo profesija, jos specifika ir galimybės darbo rinkoje • Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo darbo vieta • Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo darbo specifika • Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo profesija • Asmeninės savybės, reikalingos motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo profesijai • Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo profesinės galimybės
	1.2. Nusakyti motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo veiklos procesus.	Tema. Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo veiklos procesai, funkcijos ir uždaviniai • Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo veiklos procesai, funkcijos ir uždaviniai, atliekami skirtingose motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo darbo vietose • Pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo profesinę veiklą
	1.3. Demonstruoti jau turimus, neformaliuotu ir (arba) savaiminiu būdu įgytus motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo kvalifikacijai būdingus gebėjimus.	Tema. Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo modulinė profesinio mokymo programa • Modulinės profesinio mokymo programos tikslai ir uždaviniai • Mokymosi formos ir metodai, mokymosi pasiekimų įvertinimo kriterijai, mokymosi įgūdžių demonstravimo formos (metodai) • Individualus mokymosi planas Tema. Turimų gebėjimų vertinimas • Žinių, gebėjimų ir vertybinių nuostatų, reikalingų motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo profesijai, diagnostinis vertinimas
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Siūlomas įvadinio modulio įvertinimas – <i>įskaityta (neįskaityta)</i> .	

Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo modulinė profesinio mokymo programa • Testas turimiems gebėjimams vertinti • Teisės aktai, reglamentuojantys motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo profesinę veiklą <i>Mokymo (si) priemonės:</i> • Techninės priemonės mokymo (si) medžiagai iliustruoti, vizualizuoti, pristatyti
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo ar lygiavertę kvalifikaciją arba ne mažesnę kaip 3 metų motorinės transporto priemonės kroviniams vežti vairuotojo darbo patirtį.

6.2. KVALIFIKACIJĄ SUDARANČIOMS KOMPETENCIJOMS ĮGYTI SKIRTI MODULIAI

Modulio pavadinimas – „Transporto priemonių sandara“

Valstybinis kodas	4104169	
Modulio LTKS lygis	IV	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Identifikuoti ir pašalinti nesudėtingus transporto priemonės gedimus.	Kognityviniai mokymosi rezultatai:	
	1.1. Paaiškinti dyzelinių variklių sandarą ir veikimo principus pagal variklio konstrukcinius požymius.	Tema. Dyzelinio variklio sandara ir veikimas Užduotys: • Paaiškinti (N2, N3) transporto priemonių dyzelinio vidaus degimo variklių mechanizmų ir sistemų sandarą bei veikimą. • Nustatyti variklio maitinimo sistemos tipą ir išvardinti jos elementus. • Surasti termostato vietą aušinimo sistemoje. • Surasti aušinimo skysčio siurblio vietą. • Surasti tepimo sistemos pagrindinius elementus. • Surasti išmetimo sistemos elementus ir įvertinti jų būklę. • Paaiškinti keliamus reikalavimus EURO IV, V, VI varikliams. • Paaiškinti EURO IV, V, VI varikliuose naudojamus agregatus, sistemas ir jų veikimo principus.
	1.2. Paaiškinti transmisijos mechanizmų sandarą ir veikimą.	Tema. Krovinių automobilių transmisija Užduotys: • Paaiškinti krovinių automobilių transmisijos sandarą. • Paaiškinti sankabos sandarą ir veikimo principą. • Išvardinti krovinių automobilių pavarų dėžių tipus, jų pagrindines sudedamąsias dalis. • Paaiškinti kardaninės pavaros konstrukciją. • Išvardinti ratų pavaros tipus, paaiškinti konstrukciją ir veikimo principą. • Patikrinti alyvos lygį pavarų dėžėje. • Patikrinti alyvos lygį galiniame tilte. • Paaiškinti (N2, N3) transporto priemonių automatinį pavarų dėžių valdymo sistemos veikimo principus (PowerShift, I-Shift, Opticruise, Optidriver, AS Tronic, EuroTronic, TipMatic).
	1.3. Paaiškinti automobilių ir autotraukinių valdymo įtaisų konstrukciją, veikimą ir techninius reikalavimus pagal saugaus eismo keliamus reikalavimus.	Tema. Automobilių ir autotraukinių valdymo sistemos Užduotys: • Išvardinti automobilių ir autotraukinių valdymo sistemas. • Paaiškinti (N2, N3) automobilių vairavimo sistemų konstrukciją ir jos veikimo principą. • Išvardinti pagrindinių bei pagalbinių stabdžių sistemų tipus.

		• Paaiškinti pneumatinės stabdžių sistemos sandarą ir veikimo principą. • Paaiškinti variklio išmetimo sistemos stabdžių sandarą ir veikimo principą. • Paaiškinti variklio hidraulinės stabdžių sistemos sandarą ir veikimo principą. • Paaiškinti retarderio konstrukciją ir veikimo principą. • Paaiškinti intarderio konstrukciją ir veikimo principą. • Paaiškinti saugaus vairavimo pagalbinių sistemų (ASR/DCS, ESP/ ESC/DSC/EDL, EBA, EBD/EBL, CBC ir DSR) veikimo principus. • Surasti vairo stiprintuvą ir įvertinti jo išorinę būklę. • Patikrinti pneumatinės stabdžių sistemos sandarumą. • Patikrinti oro kompresoriaus pavarą. • Patikrinti oro sausintuvo būklę, išleisti kondensatą iš resiverio. • Patikrinti stabdžių kaladėlių nusidėvėjimą.
	1.4. Paaiškinti važiuoklės sandarą, darbo sąlygas, padangų eksploatavimo taisyklės pagal jiems keliamus reikalavimus.	Tema. <i>Automobilių ir autotraukinių važiuoklė</i> Užduotys: • Išvardinti automobilių ir autotraukinių rėmui keliamus reikalavimus. • Paaiškinti krovininės transporto priemonių tiltų konstrukciją. • Išvardinti N2, N3, O2, O3, O4 transporto pakabos tipus, paaiškinti jų konstrukciją ir veikimą. • Išvardinti ratų tipus ir jiems keliamus reikalavimus, paaiškinti jų skirtumus. • Išvardinti padangoms keliamus reikalavimus, paaiškinti jų konstrukciją ir konstrukcinių elementų paskirtį. • Sniego grandinės uždėjimas / nuėmimas. • Paaiškinti kabinos pakabos konstrukciją. • Apžiūrėti automobilių ir autotraukinių rėmą ir įvertinti, ar nėra pažeidimų. • Pakeisti krovininės transporto priemonės ratą. • Patikrinti ratų laisvumą. • Patikrinti ir įvertinti padangų būklę.
	1.5. Paaiškinti kitų automobilių ir autotraukinių įtaisų paskirtį, konstrukcijos ir veikimo principus, jų darbo saugaus eismo įtaką, pagal gamintojo standartus.	Tema. <i>Krovinių automobilių ir autotraukinių įtaisai</i> Užduotys: • Paaiškinti automobilių ir autotraukinių apšvietimo ir signalinių įtaisų konstrukciją ir veikimą. • Surasti ir pakeisti perdegusius transporto priemonės elektros prietaisų saugiklius. • Surasti ir pakeisti perdegusias transporto priemonės šviesos prietaisų lemputes. • Išvardinti akumuliatorių baterijos tipus, paaiškinti jų sandaros ypatybes. • Paaiškinti valytuvų ir apiplovimo įtaisų konstrukciją ir veikimą.

		• Išvardinti sunkvežimio – priekabos sukabinimo įtaisų reikalavimus, paaiškinti konstrukciją ir veikimo principą. • Išvardinti vilkiko – puspriekabės sukabinimo įtaisų reikalavimus, paaiškinti konstrukciją ir veikimo principą. • Paaiškinti atraminių įtaisų konstrukciją ir veikimą. • Išvardinti automobilių ir autotraukinių gervės tipus, paaiškinti jų konstrukciją ir veikimą. • Apibūdinti krovininių automobilių pakrovimo / iškrovimo įtaisų konstrukcinius ir veikimo principus. • Patikrinti akumuliatorių baterijos būklę. • Sureguliuoti apiplovimo įtaiso veikimą. • Įvertinti valytuvų šluotelių būklę ir jei reikia, juos pakeisti. • Patikrinti sukabinimo įtaisų būklę, tinkamai juos sutepti.
	1.6. Apibūdinti informacinių transporto priemonės prietaisų, indikatorių (kontrolės prietaisų) paskirtį.	Tema. Informaciniai transporto priemonės prietaisai Užduotys: • Paaiškinti informacinių transporto priemonių prietaisų ir indikatorių paskirtį. • Paaiškinti informacinių transporto priemonių ženklų reikšmes. • Valdyti informacinius prietaisus ir jų parametrus.
	1.7. Transporto priemonės (N2, N3) bei transporto priemonių junginio (N2, N3, su O2, O3, ar O4), atitinkančių paskutinius ar priešpaskutinius EURO reikalavimus, gedimų požymiai, turintys įtakos saugiam eismui ir aplinkai.	Tema. Gedimų nustatymas ir diagnostika Užduotys: • Paaiškinti kaip atliekamas saugus techninės priežiūros operacijų atlikimas, pagal gamintojo nurodymus, nekenkiant aplinkai. • Apibūdinti automobilių ir autotraukinių kinematinį grandinių ir valdymo sistemų charakteristikas ir kaip atliekamas jų vertinimas.
	1.8. Apžvelgti transporto priemonės kinematinį grandinių charakteristikas.	Tema. Transporto priemonių kinematinės grandinės. Keturtakčio variklio darbo principas ir P-V diagrama Tema. Variklių išorinė greičio charakteristika, sukimo momento, galios samprata, jų tarpusavio ryšys Tema. Variklio galia ir eismo sauga. Variklio pripildymo koeficiento samprata, variklio galios didinimo būdai Tema. Optimalūs sūkliai ir degalų sąnaudos Tema. Pavaros perdavimo skaičius, pavarų tipai Tema. Sankaba, pavarų dėžės, jų tipai, pavarų perdavimo skaičiai, pagrindinė pavara, diferencialas, diferencialo blokavimas, padidintos trinties diferencialai, tarpašinis diferencialas Užduotys:

		• Atlikti sukimo momento ir galios skaičiavimus. • Apskaičiuoti pavaros, transmisijos perdavimo skaičių. • Pristatyti variklio galios didinimo būdus.
1.9. Apibendrinti transporto priemonės valdymo sistemas, jų charakteristikas ir veikimą.	Tema. Transporto priemonės valdymo sistemos Tema. Hidraulinė stabdžių sistema, pagrindiniai mazgai ir jų veikimo principas Tema. Pneumatinė stabdžių sistema, pagrindiniai mazgai ir jų veikimo principas Tema. Stabdymas varikliu, išmetamųjų dujų stabdžio, variklio hidraulinio stabdžio, retarderio veikimo principas Tema. Papildomų stabdymo sistemų naudojimo ypatumai, jų efektyvumas, stabdymas nuokalnėse. Darbinio stabdžio ir papildomų stabdymo sistemų kombinuotas naudojimas. Padangos, jų nusidėvėjimo reikšmė saugai Tema. Automobilio traukos jėga. Automobilio galios balansas Tema. Geresnis pavarų ir transporto priemonės inercijos naudojimas. Automobilio traukos dinamika, dinaminis įkalnių pasipriešinimo įveikimas Tema. Automobilio stabdymo dinamika (jėgos, veikiančios stabdant, stabdymo dinamikos rodikliai, jėgų pasiskirstymas priekinei ir galinei ašims) Tema. Automobilio šoninio slydimo ir virtimo kritinis greitis. ABS ir kitų saugaus vairavimo pagalbinių sistemų veikimas Tema. Veiksmai, sugedus transporto priemonei Užduotys: • Aprašyti transporto priemonės valdymo sistemas. • Pristatyti hidraulinę stabdžių sistemą, pagrindinius mazgus ir jų veikimo principą. • Įvardinti papildomų stabdymo sistemų naudojimo ypatumus, jų efektyvumą, stabdymą nuokalnėse. • Pristatyti pavarų ir transporto priemonės inercijos naudojimą.	
Psichomotoriniai mokymosi rezultatai:		
1.10. Nustatyti pagal požymius automobilių ir autotraukinių gedimus.	Tema. Variklio gedimų požymiai Tema. Transmisijos gedimų požymiai Tema. Važiuklės gedimų požymiai Tema. Stabdžių gedimų požymiai Tema. Valdymo įrenginių gedimų požymiai Tema. Elektros įrengimų gedimų požymiai Tema. Papildomų įrenginių gedimų požymiai Užduotys: • Pagal požymius įvardyti variklio gedimus. • Pagal požymius įvardyti transmisijos gedimus. • Pagal požymius įvardyti važiuoklės gedimus. • Pagal požymius įvardyti stabdžių gedimus. • Pagal požymius įvardyti valdymo įrenginių gedimus. • Pagal požymius įvardyti elektros įrengimų	

		gedimus. • Pagal požymius įvardyti papildomų įrenginių gedimus.
	1.11. Pašalinti automobilių ir autotraukinių gedimus.	Tema. Variklio gedimų pašalinimas Tema. Transmisijos gedimų pašalinimas Tema. Važiuklės gedimų pašalinimas Tema. Stabdžių gedimų pašalinimas Tema. Valdymo įrenginių gedimų pašalinimas Tema. Elektros įrengimų gedimų pašalinimas Tema. Papildomų įrenginių gedimų pašalinimas Užduotis: • Atlikti nesudėtingus variklio transmisijos, važiuoklės, stabdžių, valdymo įrenginių, elektros įrengimų, papildomų įrenginių gedimų šalinimo darbus.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Paašškinta dyzelinio vidaus degimo variklio sandara ir jo veikimo principai, pagal variklio konstrukcinius požymius. Paašškinta transmisijos mechanizmų sandara ir veikimas, pagal konstrukcinius požymius, išvardinti sankabos ir pavarų dėžės tipai bei jų veikimo principai. Paašškinta automobilių ir autotraukinių valdymo įtaisų konstrukcija, veikimas ir techniniai reikalavimai pagal saugaus eismo keliamus reikalavimus, apibrėžta retarderio ir intarderio konstrukcija ir veikimo principas. Paašškinta važiuoklės sandara, darbo sąlygos, padangų eksploatavimo taisyklės, pagal jiems keliamus reikalavimus, apibūdinta kabinos pakabos konstrukcija. Paašškinta kitų automobilių ir autotraukinių įtaisų paskirtis, konstrukcija ir veikimo principai, jų darbo saugaus eismo įtaka, pagal gamintojo standartus. Apibūdinta informacinių prietaisų ir indikatorių paskirtis, ženklų reikšmės. Pademonstruoti gebėjimai juos valdyti ir keisti nustatymus. Apibūdinti automobilio gedimai, jų požymiai ir galimi šalinimo būdai. Apžvelgtos transporto priemonės kinematinų grandinių charakteristikos, variklių išorinė greičio charakteristika, sukimo momento, galios samprata, jų tarpusavio ryšys, apibūdinti optimalūs sūkliai ir degalų sąnaudos. Apibendrintos transporto priemonės valdymo sistemos, jų charakteristikos ir veikimas, paašškintas pavarų ir transporto priemonės inercijos naudojimas. Pagal požymius įvardinti automobilių ir autotraukinių gedimai, paašškintos jų atsiradimo priežastys. Saugiai, ekologiškai pašalinti nesudėtingi automobilių ir autotraukinių gedimai, paašškintos prevencinės gedimų atsiradimo priemonės.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Teorinių ir praktinių užduočių mokinio sąsiuvinis • Įvairių sunkvežimių vartotojų vadovai, instrukcijos • Įvairių priekabų (puspriekabių) ir jų komponentų vartotojų vadovai, instrukcijos • Įvairių sunkvežimių komponentų vartotojų vadovai, instrukcijos • Įrankių instrukcijos <i>Mokymo(si) priemonės:</i> • Vaizdinės mokymo priemonės • Dalinamoji medžiaga savarankiškiems darbams • Praktinio mokymo užduotys, klausimynai ir testai, konspektai, vartotojų vadovai ir instrukcijos	
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Mokymo patalpos įrengimas, apšvietimas, šildymas ir vėdinimas turi atitikti Lietuvos higienos normoje HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formalią profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d.	

	įsakymu Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, mokymo klasėms taikomus reikalavimus. Vienu metu mokymo patalpoje gali būti mokoma tik tiek mokinių, kiek įrengta darbo vietų, tačiau ne daugiau kaip 30 mokinių. Praktinio mokymo klasė (patalpa), aprūpinta: įvairiais variklių, greičių dėžių, tiltų maketais ar stendais, praktiniams darbams atlikti; krovininių automobilių remonto, priežiūros ir diagnostikos įranga; gamintojų techninės priežiūros reikalavimų (vartotojo vadovų) pavyzdžiais ar nurodymais; priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonės ir higienos priemonėmis.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo ar lygiavertę kvalifikaciją arba ne mažesnę kaip 3 metų motorinės transporto priemonės kroviniams vežti vairuotojo darbo patirtį.

Modulio pavadinimas – „Transporto priemonių, transporto priemonių junginių eksploatacija“

Valstybinis kodas	4104170	
Modulio LTKS lygis	IV	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Eksploatuoti transporto priemonę ar transporto priemonių junginį.	Kognityviniai mokymosi rezultatai:	
	1.1. Paaiškinti techninės priežiūros įtaką transporto priemonių eksploatavimo saugumui, ekonomiškamui, ekologiškumui, patikimumui ir ilgaamžiškumui, pagal gamintojo reikalavimus.	Tema. Transporto priemonių techninė priežiūra krovinijų pervežimo sektoriuje Tema. Gamintojų reikalavimai Užduotys: - Paaiškinti naudotojo instrukcijos nurodymų ir patarimų laikymosi įtaką transporto priemonės techninei būklei. - Paaiškinti techninės priežiūros operacijų įtaką eismo saugumui, ekonomiškamui, ekologiškumui, patikimumui, ilgaamžiškumui.
	1.2. Apibūdinti techninės priežiūros sistemą atsižvelgiant į gamintojo nurodymus, darbų saugos bei aplinkosaugos reikalavimus.	Tema. Transporto priemonių techninės priežiūros sistema, periodiškumas Užduotis: Suplanuoti veiksmus, parinkti priemones ir metodus krovininio automobilio techninės priežiūros atlikimui.
	1.3. Paaiškinti alyvų, tepalų ir eksploatacinių skysčių bei medžiagų žymėjimą, savybes bei mokėti jais naudotis, pagal eksploataciniams	Tema. Alyvos, tepalai ir eksploatacinės medžiagos Tema. Tepalų, skysčių keitimo intervalai Užduotys: - Paaiškinti transporto priemonės eksploatacinių medžiagų poveikį aplinkai. - Išvardinti būdus ir priemones, taikomus

	ir kitiems techniniams skysčiams keliamus reikalavimus.	ekspluatacinių medžiagų kenksmingo poveikio mažinimui. • Paaiškinti netinkamų medžiagų naudojimo pasekmes. • Nustatyti eksploatacinių skysčių keitimo intervalus.
	1.4. Apibūdinti transporto priemonių rūšį bei jų eksploataavimo ypatumus.	Tema. Transporto priemonių rūšys (tentiniai, šaldytuvai, autovežiai, cisternos, kita spec. technika) Tema. Eksploatacijos ypatumai Užduotis: • Pristatyti transporto priemonių rūšis.
	Psichomotoriniai mokymosi rezultatai:	
	1.5. Atlikti transporto priemonių techninės priežiūros darbus, pagal gamintojo nurodymus, darbų saugos bei aplinkosaugos reikalavimus.	Tema. Automobilių ir autotraukinių techninės priežiūros efektyvumas. Techninės priežiūros įranga Tema. Padangų keitimas vietomis Tema. Akumuliatorių keitimas vietomis Tema. Borto kompiuterio parodymai Tema. Padangų slėgiai Tema. Išorės būklės patikrinimas (tento pažeidimai, lempučių patikrinimas ir kt.) Tema. Autonominio šildytuvo tikrinimas Tema. Sniego grandinių naudojimas Tema. Atsarginio rato keitimas Užduotys: • Paaiškinti krovinio automobilio techninės priežiūros atlikimo efektyvumo bei darbų kokybės įtaką jo eksploatacinėms savybėms. • Parinkti įrankius ir įrangą techniniam transporto priemonės aptarnavimui. • Parengti transporto priemonę vilkimui. • Patikrinti sunkvežimio autonominį šildytuvą. • Pakeisti padangas vietomis. • Atlikti krovinio automobilio techninę priežiūrą. • Įvertinti atliktų darbų kokybę.
	1.6. Parinkti reikiamus eksploatacinius skysčius pagal sezoniškumą bei gamintojo reikalavimus.	Tema. Krovinių transporto priemonių eksploatacinių skysčių keitimas Užduotys: • Parinkti alyvas, tepalus, eksploatacinius skysčius ir medžiagas. • Patikrinti eksploatacinių skysčių lygį sistemose, jei reikia, jį papildyti.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Paaiškinta techninės priežiūros įtaka transporto priemonių eksploataavimo saugumui, ekonomiskumui, ekologiškumui, patikimumui ir ilgaamžiškumui, pagal gamintojo ir teisinius reikalavimus. Apibūdinta techninės priežiūros sistema, atsižvelgiant į gamintojo nurodymus, darbo saugos bei aplinkosaugos reikalavimus. Paaiškintas alyvų, tepalų ir eksploatacinių skysčių bei medžiagų žymėjimas, jų savybės bei kaip jais naudotis, pagal eksploataciniams ir kitiems techniniams skysčiams keliamus reikalavimus. Apibūdintos transporto priemonių rūšys, jų eksploataavimo ypatumai. Atlikta automobilio ir autotraukinio techninė priežiūra pagal gamintojo nurodymus, darbo saugos bei aplinkosaugos reikalavimus. Parinkti reikiami eksploataciniai skysčiai pagal sezoniškumą bei gamintojo reikalavimus. Pasirinktos tinkamos priemonės	

	eksploatacinių skysčių keitimo darbų atlikimui, pakeisti eksploataciniai skysčiai.
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Teorinių ir praktinių užduočių mokinio sąsiuvinis • Įvairių sunkvežimių vartotojų vadovai, instrukcijos • Įvairių priekabų (puspriekabių) ir jų komponentų vartotojų vadovai, instrukcijos • Įvairių sunkvežimių komponentų vartotojų vadovai, instrukcijos • Įrankių instrukcijos <i>Mokymo(si) priemonės:</i> • Vaizdinės mokymo priemonės • Dalinamoji medžiaga savarankiškiems darbams • Praktinio mokymo užduotys, klausimynai ir testai, konspektai, vartotojų vadovai ir instrukcijos
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Mokymo patalpos įrengimas, apšvietimas, šildymas ir vėdinimas turi atitikti Lietuvos higienos normoje HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, mokymo klasėms taikomus reikalavimus. Vienu metu mokymo patalpoje gali būti mokoma tik tiek mokinių, kiek įrengta darbo vietų, tačiau ne daugiau kaip 30 mokinių. Praktinio mokymo klasė (patalpa), aprūpinta: įvairūs variklių, greičių dėžių, tiltų maketais ar stendais, praktiniams darbams atlikti; krovinių automobilių remonto, priežiūros įranga ir įrankiais; priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonėmis ir higienos priemonėmis.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo ar lygiavertę kvalifikaciją arba ne mažesnę kaip 3 metų motorinės transporto priemonės kroviniams vežti vairuotojo darbo patirtį.

Modulio pavadinimas – „Krovinių pakrovimas, iškrovimas bei tvirtinimas“

Valstybinis kodas	3104116	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Saugiai pakrauti ir iškrauti, tvirtinti krovinį, užtikrinti krovinio saugumą	Kognityviniai mokymosi rezultatai:	
	1.1. Apibūdinti krovinių sampratą ir klasifikavimą.	Tema. Bendros žinios apie krovinius Tema. Krovinių klasifikavimas pagal skirtingus požymius Tema. Krovinių klasifikavimas pagal jų vežimo ir

gabenant.		saugojimo procesus Užduotis: Išanalizuoti krovinių pagal krovinių pervežimo požymius
	1.2. Paaiškinti krovinių apdorojimo operacijas atvežus / išvežus į / iš terminalą(-o).	Temos. Kelių transporto terminalai Temos. Terminalo paskirtis Temos. Vežimų charakteristikų įtaka terminalams Temos. Terminalų eksploatacija ir įrengimas Užduotys: - Paaiškinti sąvoką „Terminalas“, terminalo funkcijas, jų poreikį, terminalų tipus. - Paaiškinti sąvoką „Galutinis punktas“. - Paaiškinti principinę terminalo struktūros schemą. - Paaiškinti terminalo techninių priemonių klasifikavimą. - Paaiškinti krovinių apdorojimo operacijas atvežus į terminalą. - Paaiškinti krovinių apdorojimo operacijas išvežant iš terminalo.
	1.3. Apibūdinti unimodalinių, multimodalinių, intermodalinių vežimų esmę.	Tema. Unimodaliniai vežimai Tema. Multimodalinių vežimų skiriamieji požymiai Tema. Multimodalinių vežimų privalumai Tema. Pagrindinės multimodalinių vežimų technologijos Tema. Multimodalinių vežimų teisinis aprūpinimas Tema. Intermodaliniai vežimai Tema. Intermodalinių vežimų privalumai ir trūkumai Užduotys: - Išvardinti intermodalinių vežimų privalumus ir trūkumus. - Apibūdinti unimodalinių, multimodalinių, intermodalinių vežimų esmę. Paaiškinti teisinį reglamentavimą.
	Psichomotoriniai mokymosi rezultatai:	
	1.4. Atpažinti transportinių krovinių ženklumą pagal taros, pakuočių rūšis.	Tema. Transportinis krovinių ženklumas Tema. Tarptautinis krovinių ženklavimo standartas ISO 780:1997. Pakavimas. Krovinių ženklumas vaizdiniais ženklais Tema. Ženklavimo pavyzdžių nagrinėjimas Užduotis: Atpažinti krovinių apdorojimo sąlygas pagal žyminčius ženklus.
	1.5. Demonstruoti siuntų pakavimą, atpažinimą, krovinių svėrimo žinias praktikoje.	Tema. Techninės priemonės krovinių masei ir tūriui matuoti Tema. Pakuočių ir padėklų tipai Tema. Transporto tara Tema. Krovinių pakavimas Tema. Markiravimas Užduotys: - Išmatuoti krovinių masę bei tūrį. - Aprašyti nagrinėjamo krovinių markiravimą, paminėti specialius ženklus, jei tokių reikia.

		• Apibūdinti pasirinktą krovinį, pasirinkti krovinio įpakavimą. • Išvardinti galimus krovinio įpakavimo variantus. • Demonstruoti siuntų pakavimo atpažinimo bei svėrimo žinias praktikoje. • Pakavimo atpažinimo ir krovinio svėrimo praktika darbo vietoje.
1.6. Apskaičiuoti transporto priemonės ir junginio ašių apkrovas.		Tema. Transporto priemonės veikiančios jėgos Tema. Pavarų naudojimas atsižvelgiant į transporto priemonės apkrovą ir kelio profilį Tema. Maksimalūs leidžiami transporto priemonių matmenys, leidžiamos ašies apkrovos, leidžiamos bendrosios masės. Nestandartinių krovinių tvirtinimas ir gabenimas Tema. Transporto priemonės naudingosios apkrovos apskaičiavimas. Pratybos Tema. Apkrovų pasiskirstymas ir pasekmės dėl per didelės apkrovos Tema. Transporto priemonės stovumas ir svorio centras Užduotys: • Aprašyti transporto priemonės veikiančias jėgas. • Apskaičiuoti transporto priemonės naudingąją apkrovą. • Išvardinti didžiausius leistinus kelių transporto priemonės gabaritus. • Išvardinti didžiausias kelių transporto priemonių leistinas bendrąsias mases. • Išvardinti didžiausias leistinas kelių transporto priemonės ašių apkrovas. • Išvardinti, kokie dar papildomi reikalavimai yra taikomi kelių transporto priemonėms, vykdančioms tarptautinius pervežimus. • Nurodyti jėgas, veikiančias automobilį. • Apibūdinti automobilio aerodinamiką. • Išvardinti automobilio stabilumo požymius. • Nurodyti automobilio valdymo požymius. • Apibūdinti automobilio pravažumą. • Apibūdinti automobilio manevringumą.
1.7. Parinkti transporto priemonės krovos darbus, įrangą, krovinių tvirtinimo įtaisus ir atlikti jų patikrinimą.		Tema. Pakuočių ir padėklų tipai Tema. Transporto tara, krovinių pakavimas, markiravimas Tema. Pagrindiniai krovinių, kuriuos būtina įtvirtinti, tipai Tema. Krovinių fiksavimo ir tvirtinimo būdai. Pratybos Tema. Tvirtinimo įtaisai ir jų patikrinimas. Pratybos Tema. Krovinių tvirtinimas: grėsmingos jėgos, kurių galima išvengti Tema. Krovos įranga ir jos naudojimas Tema. Krovinio dengimo būdai ir priemonės Tema. Krovinių išdėstymas transporto priemonėje Tema. Pakrovimo ir iškrovimo punktai kelių

		transporte Tema. Mechanizuotų krovimo darbų organizavimas Tema. Nestandartiniai kroviniai ir jų vežimas Tema. Krovininio transporto judėjimo apribojimai Užduotys: • Charakterizuoti pasirinktą krovinį, parinkti krovinio įtvirtinimo įrangą, schematiškai pavaizduoti krovinio išdėstymą. • Pademonstruoti krovinio pakrovimą - iškrovimą darbo vietoje (realioje ar imitacinėje). • Parinkti tinkamą transporto rūšį nestandartinių krovinių vežimui ir nurodyti šio pasirinkimo pagrindinius kriterijus. • Numatyti krovininio transporto judėjimo apribojimui, vežant nestandartinius krovinius.
	1.8. Palyginti krovinių automobilius pagal tipus ir jų pritaikymą krovinių gabenimui.	Tema. Transporto priemonės Tema. Transporto priemonių klasifikavimas Tema. Krovininiai automobiliai ir priekabos Tema. Transporto priemonių eksploatacinės savybės ir rodikliai. Tema. Transporto priemonės krovumas Tema. Krovininio transporto judėjimo apribojimai Tema. Transporto priemonių parinkimą lemiantys veiksniai Tema. Transporto rūšies pasirinkimo Kotlerio matrica Užduotys: • Paaiškinti, kaip klasifikuojami krovininiai automobiliai. • Apibūdinti sąvokas „bortinė platforma“, „platforma be bortų“, „savivarčiai kėbulai“, „cisternos“, „furgonas“, „savikroviai automobiliai“, „vilkikas“, „priekaba“, „puspriekabė“, „autotraukinys“. • Paaiškinti, kas yra eksploatacijos sąlygos, kas lemia transporto sąlygas, kelių sąlygas ir klimato sąlygas. • Paaiškinti, kas yra automobilio talpumas. • Paaiškinti, kas yra lyginamasis automobilio įkrovumas. • Paaiškinti, kas yra patogumas naudotis riedmenimis. • Paaiškinti, kas yra pakrovimo aukštis. • Apibūdinti ir įvertinti krovinį automobilį pagal rūšis. • Apibūdinti pasirinktą krovininį automobilį pagal techninę charakteristiką. • Aprašyti, kokia papildoma įranga yra įmontuota pasirinktame automobilyje. • Charakterizuoti pasirinktą automobilį, išskirti pagrindinius aspektus, t. y. kas svarbu vairuotojui. • Parinkti transporto priemonę pasirinktam maršrutui ir vežamam kroviniai. • Parinkti transporto priemonę (vilkikas ir

		puspriekabė) ir ją apibūdinti. • Aprašyti šalių reikalavimus kelių transporto priemonėms, pagal pasirinktą maršrutą. • Parinkti tinkamą transporto rūšį ir nurodyti šio pasirinkimo pagrindinius kriterijus. • Apibūdinti ir įvertinti krovininį automobilį pagal krovininių automobilių klasifikavimą. • Aprašyti pasirinkto automobilio lestinas ašių apkrovas.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai		Išnagrinėtas krovinys pagal krovinų pervežimo požymius. Paašškintos krovinio apdorojimo operacijos atvežus / išvežus į / iš terminalą(-o). Paašškinta principinė terminalo struktūros schema. Apibūdinta unimodalinių, multimodalinių, intermodalinių vežimų esmė. Paašškintas teisinis reglamentavimas. Parinktas transportinis krovinų ženklavimas vaizdiniais ženklais remiantis tarptautiniu krovinio ženklavimo standartu. Pademonstruoti siuntų pakavimo atpažinimo, krovinio svėrimo kelių transporto priemonėse praktiniai įgūdžiai. Apskaičiuotos transporto priemonės ir junginio ašių apkrovos, apibūdintos jėgos, veikiančios transporto priemonės, paašškintas nestandartinių krovinų tvirtinimas ir gabenimas. Apibūdinti transporto priemonės krovos darbai, tvirtinimo įtaisai ir jų patikrinimas, išvardinti pagrindiniai krovinų, kuriuos būtina įtvirtinti, tipai. Pagal pateikto krovinio apibūdinimą parinkta krovinio įtvirtinimo įranga bei schematiškai pavaizduotas krovinio išdėstymas, paašškinti krovinio fiksavimo, tvirtinimo bei krovos įrangos panaudojimo būdai. Įvertinta ir parinkta transporto priemonė pasirinktam maršrutui ir vežamam kroviniiui.
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams		<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Teorinių ir praktinių užduočių mokinio sąsiuvinis • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • Teisės aktai, reglamentuojantys krovinų ženklavimą, krovinų vežimą. <i>Mokymo(si) priemonės:</i> • Puspriekabė • Krovinio tvirtinimo diržai • Krovimo technika • Transporto tara • Pakuotės • Padėklai • Krovinų ženklavimo vaizdiniai ženklai
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai		Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Mokymo patalpos įrengimas, apšvietimas, šildymas ir vėdinimas turi atitikti Lietuvos higienos normoje HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formalią profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formalią profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, mokymo klasėms taikomus reikalavimus. Vienu metu mokymo patalpoje gali būti mokoma tik tiek mokinių, kiek įrengta darbo vietų, tačiau ne daugiau kaip 30 mokinių. Praktinio mokymo klasė (patalpa), aprūpinta: įvairūs variklių, greičių dėžių, tiltų maketais ar stendais, praktiniams darbams atlikti; krovininių automobilių remonto, priežiūros įranga ir įrankiais; priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonėmis ir higienos priemonėmis.
Reikalavimai mokytojų		Modulį gali vesti mokytojas, turintis:

dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo ar lygiavertę kvalifikaciją arba ne mažesnę kaip 3 metų krovinių pakrovimo, iškrovimo, tvirtinimo darbo patirtį.
--	--

Modulio pavadinimas – „Saugus ir ekonomiškasis transporto priemonės vairavimas“

Valstybinis kodas	3104117	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Saugiai, tausojant aplinką, vairuoti transporto priemonę bei transporto priemonių junginį įvairiomis eismo sąlygomis.	Kognityviniai mokymosi rezultatai:	
	1.1. Paašškinti ekologiško (ekonomiško) transporto priemonės vairavimo veiksnus.	Tema. Santykinių efektyviųjų degalų sąnaudų samprata, charakteristikos Tema. Variklio optimalus sukimosi momento išnaudojimas, įbėgėjimas, teisingai pasirenkant pavaras, tolygaus greičio palaikymo režimas Tema. Pavarų optimalaus pasirinkimo specifika prieš įkalnę, įkalnėje, prieš nuokalnę, nuokalnėje Tema. Automobilio inercijos išnaudojimas, aplinkos veiksnų prognozavimas Tema. Oro pasipriešinimo koeficientas, pasipriešinimas riedėjimui, oro pasipriešinimo jėga, greičio įtaka pasipriešinimo jėgai, techninės priemonės šias jėgas mažinti. Padangų oro slėgio reikšmė Tema. Išmetamųjų dujų toksiškumas, Euro 3, 4, 5, 6 standartų reikalavimai Tema. Kietųjų dalelių filtrai, EGR vožtuvo sistema, atrankinė katalitinė redukcija, karbamido tirpalai Tema. Automobilinių variklių degalų cheminė, frakcinė ir elementinė sudėtis. Biodegalai. Priedai degalams. Užduotys: - Aprašyti santykinių efektyviųjų degalų sąnaudų sampratą, charakteristikas. - Paašškinti variklio optimalaus sukimosi momento išnaudojimą, įbėgėjimą, teisingai pasirenkant pavaras, tolygaus greičio palaikymo režimą. - Pristatyti pavarų optimalaus pasirinkimo specifiką prieš įkalnę, įkalnėje, prieš nuokalnę, nuokalnėje, automobilio inercijos išnaudojimą.
	Psichomotoriniai mokymosi rezultatai:	
	1.2. Atlikti kelių eismo taisyklių C, CE kategorijos vairuotojo žinių vertinimo testą.	Tema. Kelių eismo taisyklės Užduotis: Išspręsti KET testus.

	1.3. Demonstruoti C, CE kategorijos motorinės transporto priemonės valdymo įgūdžius ir gebėjimus.	Tema. C, CE kategorijos motorinės transporto priemonės valdymo įgūdžių ir gebėjimų demonstravimas Užduotys: • Pasirengti važiuoti saugiai. • Sureguliuoti ir naudotis visais papildomais transporto priemonės valdymo įtaisais, kiek to reikia saugiam vairavimo užtikrinimui. • Valdyti sankabą važiavimo sąlygas atitinkamu būdu, kuris užtikrintų sklandų pavarų perjungimą ir galios perdavimą varantiesiems ratams, be reikalo neužgesinti variklio. • Sklandžiai valdyti akceleratoriaus paminą. • Tinkamai pasirinkti ir naudotis visomis pavaromis pagal transporto priemonės greitį ir jos techninius duomenis bei eismo sąlygas. • Valdyti vairą saugiai ir nenukrypstant laikytis pasirinktos trajektorijos visomis eismo sąlygomis, sukti vairą tinkamu būdu. • Tinkamai stabdyti. • Pasirinkti padėtį važiuojamojoje dalyje. • Pasirinkti padėtį manevruojant. • Įvairiose posūkių į dešinę situacijose pasirinkti ir išlaikyti tinkamą padėtį privažiuojant, sukant ir išvažiuojant iš posūkio. • Įvairiose posūkių į kairę situacijose pasirinkti ir išlaikyti tinkamą padėtį privažiuojant, sukant ir išvažiuojant iš posūkio. • Stebėti situaciją, žvalgytis. • Naudoti veidrodžius. • Naudoti įspėjamuosius signalus. • Įvertinti eismo pavojų. • Priimti sprendimus. • Pasirinkti saugų atstumą. • Pasirinkti greitį. • Vykdyti eismo reguliavimo signalų, kelio ženklų ir kelių ženklinimo reikalavimus. • Įvažiuoti atbuline eiga į pakrovimo platformą / rampą imituojančius vartus. • Važiuoti ir tiksliai sustoti nurodytoje vietoje. • Nuvažiuoti tiesiai atbulomis neišvažiuojant iš eismo juostos. • Atsižvelgus į priekabos konstrukcinius ypatumus ir tinkamą seką atlikti visus reikiamus veiksmus, saugiai: atkabinti priekabą, pastatyti vilkiką greta priekabos, važiuoti atgal ir ne daugiau, kaip vieną kartą išlipus apsižvalgyti, prikabinti priekabą.
	1.4. Ekonomiškai vairuoti transporto priemonę.	Tema. Transporto priemonės ekonomiškas vairavimas Užduotys: • Pristatyti pagrindinius ekonomišką transporto priemonės eksploatavimo metodus ir suvokti svarbą saugiam eismui ir aplinkai. • Vertinti savo vairavimo ekonomiškumą.

		Tobulinti vairavimo įgūdžius važiuojant įvairiais keliais (gatvėmis), siekiant ekonomiško važiavimo pagal nustatytą maršrutą nuo stovėjimo iki tikslinės vietos.
	1.5. Apskaičiuoti krovinio vežimo sąnaudas.	Tema. Krovinių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai ir rinka Tema. Krovinių vežimo kelių transportu palyginimas su jų vežimu kitomis transporto rūšimis Tema. Krovinių vežimas už atlygį arba savo sąskaita Tema. Krovinių vežėjų veiklos organizavimas. Krovinių draudimas Tema. Skystų krovinių bei medienos ir gyvūnų vežimas Tema. Krovinių vežimo sektoriaus pokyčiai Tema. Vežimas geležinkelių, kelių ir jūrų transportu Tema. Krovinių vežimo būdai ir optimalaus maršruto parinkimas. Navigacinės sistemos Tema. Subrangos sutarčių sudarymas Tema. Transporto terminalai Tema. Krovinių vežimo ekonominis pagrindimas, išlaidų ir sąnaudų nustatymas Užduotis: Krovinių vežimo išlaidų ir sąnaudų nustatymas.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Paaikškinti ekologiško (ekonomiško) transporto priemonės vairavimo veiksniai, Euro 3, 4, 5, 6 standartų reikalavimai. Per skirtą laiką teisingai atsakyta ne mažiau kaip į 100 proc. KET klausimų. Atlikta C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotis nepadarius nei vienos kritinės klaidos, bendrosios kritinės klaidos bei nekritinės klaidos. Transporto priemonė vairuota ekonomiškai, pristatyti pagrindiniai ekonomišką transporto priemonės eksploatavimo metodai, įvertintas savo vairavimo ekonomiškumas. Apskaičiuotos krovinių vežimo sąnaudos, paaikškinti krovinių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai, krovinių vežimas kelių transportu palygintas su jų vežimu kitomis transporto rūšimis.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	Mokymo(si) medžiaga: - Teorinių ir praktinių užduočių mokinio sąsiuvinis - Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga - Teisės aktai, reglamentuojantys transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginio vairavimą - Tarptautiniai ir Lietuvos Respublikos teisės aktai, susiję su kelių eismu ir transporto priemonių naudojimu - Kelių eismo taisyklės - Motorinių transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginio gamintojų naudotojo vadovai ir instrukcijos Mokymo(si) priemonės: - Eismo reguliavimo priemonės (visų tipų veikiančių šviesoforų modeliai, reguliuotojo signalų schemas) arba atitinkama vaizdinė medžiaga skirta demonstruoti techninėmis priemonėmis - Keturšalių ir žiedo tipo sankryžų maketai ir įvairių transporto priemonių modeliai važiavimo per sankryžas tvarkai demonstruoti. Važiavimo per kitas sankryžas (įskaitant sankryžas, kur kertasi keliai su keliomis eismo juostomis, yra skiriamoji juosta ar pan.) tvarkai demonstruoti gali būti naudojamos sankryžos, kurios techninėmis priemonėmis ir skaidrėmis demonstruojamos ant	

	magnetinės lentos arba atitinkama vaizdinė medžiaga skirta demonstruoti techninėmis priemonėmis • Kita vaizdinė medžiaga (įskaitant literatūrą, teisės aktus, grafikus, schemas, pavojingas situacijas iliustruojančius pavyzdžius ir pan.) pagal modulio turinį (temas) • Variklių, greičių dėžių, tiltų maketai ar stendai, praktiniams darbams atlikti • Motorinių transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginio remonto, priežiūros ir diagnostikos įranga • Skaitmeninio tachografo veikimo stendas arba kompiuterinė programa • Vaizdinės priemonės, plakatai, schemas • Kelių žemėlapiai, atlasai • Maršruto planavimo kompiuterinė programa • Elektroninė navigacijos sistema • Demonstruojama vaizdinė medžiaga turi būti tokio dydžio ir kokybės, kad gerai būtų matoma iš bet kurios mokinio sėdimos vietos. Vaizdinė medžiaga turi būti aiški, lengvai suprantama, be nereikalingų detalių ir klaidų.
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymui pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Mokymo patalpos įrengimas, apšvietimas, šildymas ir vėdinimas turi atitikti Lietuvos higienos normoje HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, mokymo klasėms taikomus reikalavimus. Vienu metu mokymo patalpoje gali būti mokoma tik tiek mokinių, kiek įrengta darbo vietų, tačiau ne daugiau kaip 30 mokinių. C ir CE kategorijos motorinė transporto priemonė, kuri turi: 1) būti su papildoma valdymo įranga vairavimo instruktoriui, kaip nustatyta Mokomųjų transporto priemonių reikalavimuose, patvirtintuose Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2003 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 2B-293 „Dėl Mokomųjų transporto priemonių reikalavimų patvirtinimo“; jei transporto priemonė su automatine pavarų dėže, ji turi turėti papildomą stabdžio pedalą ir pedalą, leidžiantį vairavimo instruktoriui sumažinti variklio sūkius iki mažiausių nepriklausomai nuo mokinio veiksmų; 2) būti paženklintos Kelių eismo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“, nustatytais skiriamaisiais ženklais; tokie ženklai apšviečiami iš vidaus, papildomai įrengiami ant automobilio stogo (kabinos); mokant vairuoti, skiriamąjį ženklo apšvietimas turi būti įjungtas; 3) būti techniškai tvarkingos, sukomplektuotos pagal nustatytus reikalavimus; 4) būti naudojamos tik mokymo tikslams (mokymo metu). Vairavimo mokymo aikštelė, kuri turi estetiškai atrodyti (būti tvarkinga, švari, ženklinimo linijos turi būti aiškiai matomos, mokant žiemą turi būti nuvalytas sniegas) ir turi būti įrengta pagal Vairavimo mokymo aikštelių ploto ir jų pralaidumo, mokymo elementų įrengimo reikalavimus, patvirtintus Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“. Vairavimo mokymo aikštelėje turi būti įrengti šie mokymo elementai: 1) transporto priemonių stovėjimo vieta (atlikti transporto priemonės techninį komplektiškumo ir tvarkingumo patikrinimą, pasirengti vairavimo mokymui, susipažinti su transporto priemonės valdymo prietaisais); 2) „uždaras“ kelias (maršrutas) (išmokti perjunginėti pavaras ir naudotis pedalais); 3) įkalnė (nuokalnė) (galima panaudoti natūralų vietovės reljefą). Įkalnės pakilimas ir nuokalnės nuolydis turi būti 6–15 %, ilgis toks, kad

	sustojusi motorinė transporto priemonė būtų įkalnėje (nuokalnėje), o po sustojimo įkalnėje (nuokalnėje) būtų galima netrukdomai toliau važiuoti į priekį; 4) riboto pločio juosta su 90° posūkiu į kairę ir (ar) dešinę; 5) vietos transporto priemonėms statyti lygiagrečiai su šaligatviu, turinčiu bortelį, atbulomis tarp dviejų įsivaizduojamų transporto priemonių (maketų), esančių lygioje vietoje; 6) ribotas plotis apsisukti; 6) eismo juosta važiuoti atbulomis ir persirikiuoti į kitą eismo juostą; 7) pakrovimo ir iškrovimo vieta.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka suteiktą teisę dirbti vairuotojų mokytoju ir (arba) vairavimo instruktoriumi; 3) dokumentus, liudijančius, kad Reikalavimų vairavimo mokykloms apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka tobulinosi ir išlaikė kelių eismo taisyklių ir saugaus eismo egzaminą VĮ „Regitra“.

Modulio pavadinimas – „Pavojingos situacijos kelyje“

Valstybinis kodas	3104118	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Numatyti pavoingas situacijas kelyje.	Kognityviniai mokymosi rezultatai: 1.1. Apžvelgti riziką kurią kelia eismas, nelaimingus atsitikimus bei elgesį įvykus avarinei situacijai.	
	1.1. Apžvelgti riziką kurią kelia eismas, nelaimingus atsitikimus bei elgesį įvykus avarinei situacijai.	Tema. Rizika, kurią kelia eismas Tema. Kaimyninių valstybių Kelių eismo taisyklių ypatumai (pvz. tramvajų eismas, esminiai kitų šalių Kelių eismo taisyklių skirtumai ir kt.) Tema. Kairiapusio eismo ypatumai Tema. Eismas tuneliuose Tema. Kelių eismo nelaimių priežastys Tema. Ratų grandinių paskirtis, uždėjimas Tema. Nelaimingi atsitikimai, atsirandantys kelių eismo sektoriuje. Materialinės ir finansinės pasekmės Tema. Avarinės situacijos įvertinimas ir elgesys Tema. Pagalbos iškviatimas, pirmosios pagalbos suteikimas nukentėjusiesiems Tema. Veiksmai kilus gaisrui, atsakymas į smurtą Užduotys: • Įvardinti kelių eismo nelaimių priežastis. • Aprašyti nelaimingus atsitikimus, atsirandančius kelių eismo sektoriuje. • Parengti avarijos ataskaitą. • Pademonstruoti ratų grandinių uždėjimą.

	Psichomotoriniai mokymosi rezultatai:	
	1.2. Atlikti C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotį simulatoriuje.	Tema. Vairavimas simulatoriuje Užduotys: • Vairuoti greitkelyje, serpantinuose. • Vairuoti užmiestyje. • Vairuoti mieste. • Vairuoti kalnuose. • Manevruoti. • Išvengti avarinės situacijos. • Vairuoti ekonomiškai.
	1.3. Atlikti C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotį specialioje aikštelėje.	Tema. Praktinis vairavimas specialioje aikštelėje • Taisyklingas įsėdimas į transporto priemonę. Valdymo mechanizmų, signalizacijos, kontrolės, informacijos ir matavimo prietaisų išdėstymas, paskirtis, naudojimas, rodmenų suvokimas. Tachografo paruošimas darbui. • Variklio užvedimas, pajudėjimas, važiavimo pradžia, pavarų perjungimas, stabdymas, sustabdymas nustatytoje vietoje. Pakrovimo bei krovinio tvirtinimo įrangos pasirinkimas pagal pateiktą krovinį ir jos patikrinimas. Saugus ir taisyklingas krovinio pakrovimas ir tvirtinimas, iškrovimas. • Važiavimas tiesiai sausa ir slidžia danga. Stabdymas ant slidžios dangos, apvažiuojant kliūtį. Stabdymas važiuojant vienos pusės ratais slidžia danga, kitos pusės – sausa. Transporto priemonės valdymas atsiradus šoniniam slydimui. Pajudėjimas įkalnėje sausa ir slidžia danga. Važiavimas nuokalne ir posūkyje sausa ir slidžia danga. Stabdymas nuokalnėje sausa ir slidžia danga.
	1.4. Atlikti C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotį keliuose.	Tema. Praktinis vairavimas keliuose • Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas dieną ir tamsiu paros metu (pagal galimybes) ne gyvenvietėje, keliuose su įkalnėmis ir nuokalnėmis, viena ir keliomis eismo juostomis važiavimo kryptimi, staigiais posūkiais, skirtingomis kelio dangomis. • Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas dieną ir tamsiu paros metu (pagal galimybes) gyvenvietėje, kurioje yra įkalnės ir nuokalnės, viena ir kelios eismo juostos važiavimo kryptimi ir neintensyvus eismas. • Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas, vadovaujantis navigacijos prietaisu, dieną ir tamsiu paros metu (pagal galimybes) gyvenvietėje, kurioje yra įkalnės ir nuokalnės, viena ir kelios eismo juostos važiavimo kryptimi, nereguliuojamos ir reguliuojamos sankryžos, vykstant į du ar daugiau nurodytus punktus.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Apžvelgta riziką kurią kelia eismas, nelaimingi atsitikimai bei elgesys įvykus avarinei situacijai, paaiškinti kaimyninių valstybių Kelių eismo taisyklių ypatumai, išdėstytas ratų grandinių paskirtis, uždėjimas. Atlikta C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotis simulatoriuje nepadarius	

	nei vienos kritinės klaidos, bendrosios kritinės klaidos, bei nekritinės klaidos. Atlikta C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotis nepadarius nei vienos kritinės klaidos, bendrosios kritinės klaidos bei nekritinės klaidos. Atlikta C, CE kategorijos vairuotojo praktinio vairavimo užduotis, nepadarius nei vienos kritinės klaidos, bendrosios kritinės klaidos bei nekritinės klaidos.
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Teorinių ir praktinių užduočių mokinio sąsiuvinis • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • Teisės aktai, reglamentuojantys transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginio vairavimą • Tarptautiniai ir Lietuvos Respublikos teisės aktai, susiję su kelių eismu ir transporto priemonių naudojimu • Kelių eismo taisyklės • Motorinių transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginio gamintojų naudotojo vadovai ir instrukcijos <i>Mokymo(si) priemonės:</i> • Eismo reguliavimo priemonės (visų tipų veikiančių šviesoforų modeliai, reguliuotojo signalų schemas) arba atitinkama vaizdinė medžiaga skirta demonstruoti techninėmis priemonėmis • Keturšalių ir žiedo tipo sankryžų maketai ir įvairių transporto priemonių modeliai važiavimo per sankryžas tvarkai demonstruoti. Važiavimo per kitas sankryžas (įskaitant sankryžas, kur kertasi keliai su keliomis eismo juostomis, yra skiriamoji juosta ar pan.) tvarkai demonstruoti gali būti naudojamos sankryžos, kurios techninėmis priemonėmis ir skaidrėmis demonstruojamos ant magnetinės lentos arba atitinkama vaizdinė medžiaga skirta demonstruoti techninėmis priemonėmis • Kita vaizdinė medžiaga (įskaitant literatūrą, teisės aktus, grafikus, schemas, pavojingas situacijas iliustruojančius pavyzdžius ir pan.) pagal modulio turinį (temas) • Variklių, greičių dėžių, tiltų maketai ar stendai, praktiniams darbams atlikti • Motorinių transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginio remonto, priežiūros ir diagnostikos įranga • Skaitmeninio tachografo veikimo stendas arba kompiuterinė programa • Vaizdinės priemonės, plakatai, schemas • Kelių žemėlapiai, atlasai • Maršruto planavimo kompiuterinė programa • Elektroninė navigacijos sistema • Sunkvežimių vairavimo simulatorius • Demonstruojama vaizdinė medžiaga turi būti tokio dydžio ir kokybės, kad gerai būtų matoma iš bet kurios mokinio sėdimos vietos. Vaizdinė medžiaga turi būti aiški, lengvai suprantama, be nereikalingų detalių ir klaidų.
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymui pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Mokymo patalpos įrengimas, apšvietimas, šildymas ir vėdinimas turi atitikti Lietuvos higienos normoje HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formoliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formoliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, mokymo klasėms taikomus reikalavimus. Vienu metu mokymo patalpoje gali būti mokoma tik tiek mokinių, kiek įrengta darbo vietų, tačiau ne daugiau kaip 30 mokinių. C ir CE kategorijos motorinė transporto priemonė, kuri turi: 1) būti su papildoma valdymo įranga vairavimo instruktoriui, kaip nustatyta Mokomųjų

	transporto priemonių reikalavimuose, patvirtintuose Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2003 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 2B-293 „Dėl Mokomųjų transporto priemonių reikalavimų patvirtinimo“; jei transporto priemonė su automatine pavarų dėže, ji turi turėti papildomą stabdžio pedalą ir pedalą, leidžiantį vairavimo instruktoriui sumažinti variklio sūkius iki mažiausių nepriklausomai nuo mokinio veiksmų; 2) būti paženklintos Kelių eismo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“, nustatytais skiriamaisiais ženklais; tokie ženklai apšviečiami iš vidaus, papildomai įrengiami ant automobilio stogo (kabinos); mokant vairuoti, skiriamojo ženklo apšvietimas turi būti įjungtas; 3) būti techniškai tvarkingos, sukomplektuotos pagal nustatytus reikalavimus; 4) būti naudojamos tik mokymo tikslams (mokymo metu). Vairavimo mokymo aikštelė, kuri turi estetiškai atrodyti (būti tvarkinga, švari, ženklinimo linijos turi būti aiškiai matomos, mokant žiemą turi būti nuvalytas sniegas) ir turi būti įrengta pagal Vairavimo mokymo aikštelių ploto ir jų pralaidumo, mokymo elementų įrengimo reikalavimus, patvirtintus Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“. Vairavimo mokymo aikštelėje turi būti įrengti šie mokymo elementai: 1) transporto priemonių stovėjimo vieta (atlikti transporto priemonės techninį komplektiškumo ir tvarkingumo patikrinimą, pasirengti vairavimo mokymui, susipažinti su transporto priemonės valdymo prietaisais); 2) „uždaras“ kelias (maršrutas) (išmokti perjunginėti pavaras ir naudotis pedalais); 3) įkalnė (nuokalnė) (galima panaudoti natūralų vietovės reljefą). Įkalnės pakilimas ir nuokalnės nuolydis turi būti 6–15 %, ilgis toks, kad sustojusi motorinė transporto priemonė būtų įkalnėje (nuokalnėje), o po sustojimo įkalnėje (nuokalnėje) būtų galima netrukdomai toliau važiuoti į priekį; 4) riboto pločio juosta su 90° posūkiu į kairę ir (ar) dešinę; 5) vietos transporto priemonėms statyti lygiagrečiai su šaligatviu, turinčiu bortelį, atbulomis tarp dviejų įsivaizduojamų transporto priemonių (maketų), esančių lygioje vietoje; 6) ribotas plotis apsisukti; 6) eismo juosta važiuoti atbulomis ir persirikiuoti į kitą eismo juostą; 7) pakrovimo ir iškrovimo vieta.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka suteiktą teisę dirbti vairuotojų mokytoju ir (arba) vairavimo instruktoriumi; 3) dokumentus, liudijančius, kad Reikalavimų vairavimo mokykloms apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka tobulinosi ir išlaikė kelių eismo taisyklių ir saugaus eismo egzaminą VĮ „Regitra“.

Modulio pavadinimas – „Netinkamų veiksmų darbe teisinės pasekmės“

Valstybinis kodas	3104119
Modulio LTKS lygis	III
Apimtis	5

mokymosi kreditais		
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Numatyti netinkamų veiksmų darbe teisinės pasekmės.	Kognityviniai mokymosi rezultatai:	
	1.1. Apžvelgti vairuotojų teises ir pareigas, susietas su kelių transportu.	Tema. Darbo sutartis Tema. Darbo ir poilsio laikas Tema. Darbo užmokestis Tema. Materialinė atsakomybė Tema. Darbuotojų sauga ir sveikata Tema. Darbo ginčiai Užduotys: - Aprašyti vairuotojų teises ir pareigas pagal LR Darbo kodeksą. - Aprašyti vairuotojų teises ir pareigas pagal LR darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymą. - Aprašyti vairuotojų teises ir pareigas pagal LR kelių transporto kodeksą.
	1.2. Apibūdinti darbo organizavimą, komercinės ir finansinės veiklos netinkamų veiksmų pasekmės.	Tema. Darbo sutarties turinys ir jos sudarymas Tema. Darbo sutarčių rūšys Tema. Darbo sutarties vykdymas Tema. Darbo sutarties pasibaigimas Tema. Materialinės atsakomybės sutartys, komercinių paslapčių saugojimas Tema. Atsakomybės ribos pagal LR ATPK ir LR BK už komercinės ir finansinės veiklos netinkamų veiksmų pasekmes Užduotis: Pagal pateiktą LR ATPK ar LR BK straipsnį nustatyti atsakomybės ribas už komercinės ir finansinės veiklos netinkamų veiksmų pasekmes.
	1.3. Apibendrinti nusikalstamumo, nelegalių migrantų gabenimo ir kontrabandinių prekių vežimo užkirtimą, prevencines priemones, pasekmes vairuotojui ir vežėjui.	Tema. Valstybių sienų kirtimo tvarka Tema. Nusikalstamumo, nelegalių migrantų gabenimo ir kontrabandinių prekių vežimo užkirtimas, prevencinės priemonės, pasekmės vairuotojui ir vežėjui. Tema. Vežėjo ir vairuotojo atsakomybę reglamentuojantys teisės aktai. Teisinis vežimų reguliavimas ne EB šalyse. Užduotis: Aprašyti ir apibūdinti: a) valstybių sienų kirtimo tvarką; b) muitiniam patikrinimui reikalingą dokumentaciją; c) vežėjo ir vairuotojo administracinę ir baudžiamąją atsakomybę.
	Psichomotoriniai mokymosi rezultatai:	
	1.4. Apibrėžti atsakomybės ribas už tachografo nenaudojimą ar jo rodmenų klastojimą.	Tema. Atsakomybės ribos pagal LR ATPK 142⁵ straipsnio 6 dalies už nustatytos vairavimo be pertraukos trukmės arba kasdienio vairavimo trukmės viršijimą Atsakomybės ribos pagal LR ATPK 142⁶ straipsnio 5 dalies už nustatytos kasdienio poilsio trukmės pažeidimą Atsakomybės ribos pagal LR ATPK 142⁷ straipsnio 4 dalies už nustatyto vairavimo laiko viršijimą. Atsakomybės ribos pagal LR ATPK 142⁸ straipsnio

		<i>1–6 dalių už važiavimą maršrutais su neįrengtu, neveikiančiu ar neatitinkančiu nustatytų reikalavimų tachografu, šio prietaiso rodmenų ir registracijos lapų arba vairuotojo kortelės netinkamų naudojimų ir klastojimų, kitų vairavimo ir poilsio režimo reikalavimų pažeidimą.</i> <i>Atsakomybės ribos pagal LR ATPK 142⁹ straipsnis už privalomų tachografo registracijos lapų ir (ar) duomenų, perkeltų iš skaitmeninio tachografo ir (ar) vairuotojo kortelės, nesaugojimą nustatytą laiką įmonėje arba vairavimo ir poilsio režimo nesilaikymą įmonėje.</i> Užduotis: • Pagal pateiktą LR ATPK straipsnį nustatyti atsakomybės ribas už vairuotojo darbo ir poilsio režimų pažeidimą.
	1.5. Paašškinti riziką, kurią gali sukelti netinkamas transporto priemonės pakrovimas ir iškrovimas.	Tema. Krovinių fiksavimo ir tvirtinimo būdai Tema. Krovinių tvirtinimo įranga Užduotys: • Charakterizuoti pasirinktą krovinį. • Parinkti krovinio įtvirtinimo įrangą. • Schematiškai pavaizduoti krovinio išdėstymą.
	1.6. Aptarti vairuotojo ir vežėjo atsakomybę už muitinės nustatytų reikalavimų	Tema. LR BK 199 straipsnis. Muitinės apgaulė LR BK 227 straipsnio 3 dalis. Papirkimas LR ATPK 208 straipsnis. Muitinės pareigūno teisėtų reikalavimų nevykdymas LR ATPK 209 straipsnis. Muitinės prižiūrimų prekių muitinio tikrinimo vietų tvarkos pažeidimas LR ATPK 209¹ straipsnis. Muitinio tikrinimo tvarkos pažeidimas LR ATPK 209⁵ straipsnis. Muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kitų žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas Užduotis: • Pagal pateiktą LR ATPK ar LR BK straipsnį nustatyti atsakomybės ribas už vairuotojo ir vežėjo muitinės nustatytų reikalavimų nevykdymą.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Apibūdintos vairuotojų teisės ir pareigos, susietos su kelių transportu, išvardinti atitinkami dokumentai bei pateikti pavyzdžiai. Apibūdintos komercinės ir finansinės veiklos netinkamų veiksmų pasekmės bei pateikti pavyzdžiai. Apibūdinta krovinių pateikimo muitiniam patikrinimui tvarka, išvardinti reikalingi dokumentai bei paašškinta vežėjo atsakomybė. Apibūdintos atsakomybės ribos už tachografo nenaudojimą ar jo rodmenų klastojimą bei pateikti pavyzdžiai. Pagal pateikto krovinio charakteristiką parinkta krovinio įtvirtinimo įranga bei schematiškai pavaizduotas krovinio išdėstymas, paašškinti krovinio fiksavimo, tvirtinimo bei krovos įrangos panaudojimo būdai. Apibūdinta atsakomybės ribos už muitinės nustatytų reikalavimų nevykdymą bei pateikti pavyzdžiai.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Teorinių ir praktinių užduočių mokinio sąsiuvinis • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • Teisės aktai, reglamentuojantys krovinių ženklavinimą, krovinių vežimą.	
Reikalavimai	Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis	

teorinio ir praktinio mokymo vietai	(kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Mokymo patalpos įrengimas, apšvietimas, šildymas ir vėdinimas turi atitikti Lietuvos higienos normoje HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, mokymo klasėms taikomus reikalavimus. Vienu metu mokymo patalpoje gali būti mokoma tik tiek mokinių, kiek įrengta darbo vietų, tačiau ne daugiau kaip 30 mokinių. Praktinio mokymo(si) klasė (patalpa), aprūpinta kompiuterine įranga su internetine prieiga, C kategorijos automobiliu ir (arba) CE kategorijos junginiu, paruoštais krovininių vežimui, krovininių ir taros įtvirtinimo įranga, įvairiais pavieniais įvairių formų kroviniais, tara ir kroviniais ant padėklų, priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonėmis ir higienos įgūdžių mokymo vaizdinėmis priemonėmis.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo ar lygiavertę kvalifikaciją arba ne mažesnę kaip 3 metų motorinės transporto priemonės kroviniams vežti vairuotojo darbo patirtį.

Modulio pavadinimas – „Darbo ir poilsio režimai“

Valstybinis kodas	3104120	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Laikytis darbo ir poilsio režimo.	Kognityviniai mokymosi rezultatai:	
	1.1. Apibūdinti teisės aktus, nustatančius vairuotojų darbo ir poilsio režimus.	Tema. Europos šalių susitarimas dėl kelių transporto priemonių ekipažų, važinėjančių tarptautiniais maršrutais, darbo (AETR) Tema. 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 561/2006 „Dėl tam tikrų su kelių transportu susijusių socialinių teisės aktų suderinimo“ Tema. Vairavimo ir poilsio režimas nustatytas reglamentu (EB) 561/2006 Tema. Vairavimo ir poilsio režimas nustatytas AETR reikalavimais Tema. Skirtumai lyginant reglamento (EB) 561/2006 ir AETR nuostatas Užduotys: • Pristatyti teisės aktus nustatančius vairuotojų darbo ir poilsio režimus. • Parengti naudojamų sąvokų žodyną. • Palyginti vairavimo ir poilsio režimo skirtumus.

	1.2. Apibrėžti asmeninę ir darbo vietos higieną, apsaugą.	Tema. Asmens higiena. (Oda. Odos priežiūra. Prkaitavimas. Intymių kūno vietų priežiūra. Plaukų priežiūra. Rankų priežiūra. Kojų priežiūra. Burnos higiena) Tema. Automobilio vairuotojo saugos ir sveikatos instrukcija Užduotys: • Pristatyti odos priežiūrą. • Pristatyti intymių kūno vietų priežiūrą. • Pristatyti plaukų priežiūrą. • Pristatyti rankų priežiūrą. • Pristatyti kojų priežiūrą. • Pristatyti burnos higieną.
	1.3. Aptarti sveikatos būklės profilaktiką.	Tema. Stuburo ir dubens ligos Tema. Padidėjusi emocinė įtampa Tema. Skrandžio ir žarnyno ligos Tema. Profilaktiniai sveikatos tikrinimai Tema. Efektyvios mankštos pagrindai Tema. Savimasažas Tema. Rizika, kylanti dėl vairuotojo darbų sąlygų Tema. Vairuotojo darbo psichofiziologija ir profesinis patikimumas Tema. Fizininių ir psichinių gebėjimų svarba, sveika ir subalansuota mityba. Infekcinės ligos ir apsauga nuo jų Tema. Alkoholio, narkotikų ar kitų psichotropinių medžiagų poveikis Tema. Nuovargio ir streso požymiai. Darbo ir poilsio ciklo reikšmė Užduotys: • Pristatyti profesines vairuotojo ligas. • Pristatyti emocinės įtampos profilaktiką. • Atlikti profilaktines mankštas. • Atlikti savimasažą.
	1.4. Apibendrinti visavertę mitybą.	Tema. Sveikos mitybos pagrindai Tema. Sveikos mitybos taisyklės Tema. Mitybos režimas Tema. Pagrindinės maistinės medžiagos Tema. Patiekalų ruošimo bendrieji principai Užduotys: • Pristatyti sveikos mitybos principus. • Pristatyti sveikos mitybos taisykles. • Pristatyti sveikos mitybos piramidę.
Psichomotoriniai mokymosi rezultatai:		
	1.5. Naudotis tachografu.	Tema. Tachografo naudojimas Tema. Darbo režimas „Įmonė“ Tema. Darbo režimas „Vairuotojas“ Tema. Spausdintuvo priežiūra Tema. Meniu funkcijos Tema. Pranešimai. Tema. Produkto aprašymas Tema. Piktogramos ir spaudinių pavyzdžiai Tema. Vairuotojų darbo ir poilsio laiko duomenų nuskaitymas iš tachografų ir perdavimas

		saugojimui Tema. Skaitmeniniai ir analoginiai tachografai Tema. Atsakomybė už tachografo nenaudojimą ar jo duomenų klastojimą Užduotys: • Parengti tachografą darbui. • Įvesti įrašus. • Pakeisti režimus. • Atspausdinti ataskaitas. • Nuskaityti duomenis iš tachografų ir perduoti juos saugojimui.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Apibūdinti teisės aktai, nustatantys vairuotojų darbo ir poilsio režimus, paaiškintos pagrindinės sąvokos, nurodytas vairavimo ir poilsio režimas. Apibrėžta asmeninė ir darbo vietos higiena, apsauga. Aptarta sveikatos būklės profilaktika, paaiškinti profesinės rizikos veiksniai, pademonstruoti efektyvios mankštos pratimai. Apibendrinta visavertė mityba, paaiškintos sveikos mitybos taisyklės, pateikti patiekalų ruošimo bendrieji principai. Pasinaudota tachografu, paaiškinti darbo režimai, atspausdinta ataskaita.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Teorinių ir praktinių užduočių mokinio sąsiuvinis • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • Teisės aktai, reglamentuojantys krovinių ženklavinimą, krovinių vežimą.	
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Mokymo patalpos įrengimas, apšvietimas, šildymas ir vėdinimas turi atitikti Lietuvos higienos normoje HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, mokymo klasėms taikomus reikalavimus. Vienu metu mokymo patalpoje gali būti mokoma tik tiek mokinių, kiek įrengta darbo vietų, tačiau ne daugiau kaip 30 mokinių. Praktinio mokymo(si) klasė (patalpa), aprūpinta kompiuterine įranga su internetine prieiga, C kategorijos automobiliu ir (arba) CE kategorijos junginiu, paruoštais krovinių vežimui, krovinių ir taros įtvirtinimo įranga, įvairiais pavieniais įvairių formų krovinių, tara ir krovinių ant padėklų, priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonėmis ir higienos įgūdžių mokymo vaizdinėmis priemonėmis.	
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo ar lygiavertę kvalifikaciją arba ne mažesnę kaip 3 metų motorinės transporto priemonės kroviniams vežti vairuotojo darbo patirtį.	

Modulio pavadinimas – „Krovinių vežimo dokumentacija“

Valstybinis kodas	3104121
Modulio LTKS	III

lygis		
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Tvarkyti krovinių vežimo dokumentaciją.	Kognityviniai mokymosi rezultatai:	
	1.1. Organizuoti krovinių gabenimą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisiniais reikalavimais transporto verslui.	Tema. LR kelių transporto kodeksas Tema. Kelių transporto veiklos licencijavimo taisyklės Užduotys: • Apibrėžti vežėjų atsakomybę vežant krovinius pagal LR kelių transporto kodeksą. • Apibrėžti pagal kelių transporto veiklos licencijavimo taisykles: a) kelių transporto veiklos licencijos rūšis; b) licencijos ir licencijos kortelės išdavimo tvarką; c) vairuotojų atsakomybę.
	1.2. Apibrėžti greitai gendančių prekių vežimo sąlygas.	Tema. ATP susitarimas Tema. Specialios transporto priemonės: tipai, klasės ir techniniai parametrai Tema. Specialių transporto priemonių kodai ir skiriamieji ženklai Užduotis: • Išvardinti specialių transporto priemonių tipus, klases, techninius parametrus ir kodus.
	1.3. Apibūdinti laikino įvežimo / išvežimo procedūras.	Tema. Laikinojo įvežimo (Stambulo) konvencija Tema. Laikinojo įvežimo / išvežimo procedūros taikymo sritis Tema. Laikinojo įvežimo / išvežimo procedūros taikymas naudojant ATA knygelę Užduotys: • Aprašyti ir apibūdinti laikinojo įvežimo / išvežimo procedūros taikymo sritį. • Aprašyti ir apibūdinti laikinojo įvežimo / išvežimo procedūros taikymą naudojant ATA knygelę.
	1.4. Apibūdinti prekių gabenimo procedūras ES teritorijoje bei tarp ES ir trečiųjų šalių.	Tema. Prekių ir daiktų deklaravimas, grynųjų pinigų gabenimas, garantijos, gabenamų prekių ir daiktų muitinis statusas, jų atpažinimas ir ženklavimas. Pratybos. Tema. Išleidimas į laisvą apyvartą Tema. Negrąžinamasis eksportas Užduotys: • Aprašyti ir apibūdinti išleidimą į laisvą apyvartą bei negrąžinamojo eksporto procedūras. • Aprašyti ir apibūdinti prekių ir daiktų deklaravimą bei grynųjų pinigų gabenimą.
	1.5. Organizuoti krovinių, transporto bei vairuotojo draudimus.	Tema. Rizikos vadyba Tema. Draudimo veiklos teorijos Tema. Krovinių draudimai: CMR draudimas; TIR draudimas Tema. Krovinių automobilių draudimas Tema. Privalomas vairuotojų civilinės atsakomybės draudimas Užduotys:

		• Pagal pateiktą informaciją paruošti ir išsiųsti klausimus draudimo įmonėms dėl krovinių ir transporto priemonių draudimo. • Išrinkti draudimo optimaliausią variantą iš gautų komercinių pasiūlymų.
	Psichomotoriniai mokymosi rezultatai:	
	1.6. Užpildyti tarptautinių krovinių gabenimo dokumentą – CMR važtaraštį.	Tema. Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvencija (CMR) Užduotys: • Apibrėžti vežėjų atsakomybę: a) už krovinio praradimą; b) už krovinio sugadinimą; c) už krovinio pavėluotą pristatymą. • Išvardinti CMR važtaraščio pildymui būtina informaciją. • Užpildyti CMR važtaraštį.
	1.7. Užpildyti TIR knygelę.	Tema. TIR sistemos elementai ir veikimo principas Užduotys: • Išvardinti TIR sistemos elementus, paaiškinti TIR sistemos veikimo principą. • Užpildyti TIR knygelę.
	1.8. Užpildyti deklaraciją.	Tema. Bendrojo administracinio dokumento (BAD) pildymo instrukcija Užduotys: • Užpildyti eksporto deklaraciją pagal pateiktus duomenis. • Užpildyti tranzito deklaraciją pagal pateiktus duomenis. • Užpildyti importo deklaraciją pagal pateiktus duomenis.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Apibūdintos kelių transporto veiklos licencijų rūšys bei paaiškinta licencijos ir licencijos kortelės išdavimo tvarka, paaiškinta vežėjų ir vairuotojų atsakomybė. Išvardinti specialių transporto priemonių tipai, apibūdintos klasės ir techniniai parametrai, paaiškinta specialių transporto priemonių kodų ir skiriamųjų ženklų sistema. Apibūdinta laikinojo įvežimo / išvežimo procedūros taikymo sritis, paaiškintos ATA knygelės naudojimo sąlygos bei įvertinti privalumai. Apibūdintos išleidimo į laisvą apyvartą ir negražinamojo eksporto procedūros, paaiškintos prekių deklaravimo bei grynųjų pinigų gabenimo taisyklės. Paruošti krovinių ir transporto priemonių draudimo klausimai, iš gautų pasiūlymų išrinktas optimaliausias draudimo variantas, apibrėžtos krovinių ir transporto priemonių draudimo taisyklės bei draudimo įvykių įforminimo tvarka. Užpildytas CMR važtaraštis, išvardinta CMR važtaraščio pildymui būtina informacija bei apibrėžta vežėjų atsakomybė. Užpildyta TIR knygelė, išvardinti TIR sistemos elementai bei paaiškintas TIR sistemos veikimo principas. Užpildytos deklaracijos pagal pateiktus duomenis; nurodyta, kurie BAD egzemplioriai sudaro eksporto, tranzito bei importo deklaraciją, paaiškinta deklaracijų paskirtis ir atvejai, kada deklaracijos nenaudojamos.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	Mokymo(si) medžiaga: • Teorinių ir praktinių užduočių mokinio sąsiuvinis • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • Teisės aktai, reglamentuojantys krovinių ženklimą, krovinių vežimą.	
Reikalavimai teorinio ir	Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Mokymo	

praktinio mokymo vietai	patalpos įrengimas, apšvietimas, šildymas ir vėdinimas turi atitikti Lietuvos higienos normoje HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, mokymo klasėms taikomus reikalavimus. Vienu metu mokymo patalpoje gali būti mokoma tik tiek mokinių, kiek įrengta darbo vietų, tačiau ne daugiau kaip 30 mokinių. Praktinio mokymo(si) klasė (patalpa), aprūpinta kompiuterine įranga su internetine prieiga, C kategorijos automobiliu ir (arba) CE kategorijos junginiu, paruoštais krovinių vežimui, krovinių ir taros įtvirtinimo įranga, įvairiais pavieniais įvairių formų kroviniais, tara ir kroviniais ant padėklų, priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonėmis ir higienos įgūdžių mokymo vaizdinėmis priemonėmis.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo ar lygiavertę kvalifikaciją arba ne mažesnę kaip 3 metų motorinės transporto priemonės kroviniams vežti vairuotojo darbo patirtį.

Modulio pavadinimas – „Pavojingųjų krovinių vežimas“

Valstybinis kodas	3104122	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Žymėti ir ženklinti krovinių pakuotes, konteinerius, transporto priemones.	1.1. Paaiškinti Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius pavojingųjų krovinių vežimą.	Tema. Lietuvos Respublikos pavojingųjų krovinių vežimo automobilių, geležinkelinių ir vidaus vandens transportu įstatymas • Pavojingųjų krovinių vežimo ir su tuo susijusios veiklos valstybinis valdymas • Pavojingųjų krovinių vežimo sąlygos ir dalyvių pareigos
	1.2. Paaiškinti Europos sutarties dėl pavojingųjų krovinių tarptautinių vežimų keliais (ADR) reikalavimus.	Tema. Europos sutartis dėl pavojingųjų krovinių tarptautinių vežimų keliais (ADR) • Bendrieji reikalavimai • Pagrindinės pavojaus rūšys • Asmenų, susijusių su pavojingųjų krovinių vežimu, instruktavimas • Vežimo dalyvių pareigos, susijusios su sauga • Pavojingųjų krovinių sąrašas (A ir B lentelės)
	1.3. Įvardinti pavojingųjų krovinių ir juos vežančių transporto priemonių žymėjimą ir	Tema. Pavojingųjų krovinių žymėjimas ir ženklėjimas • Pavojingųjų krovinių klasifikavimo principai • Pakuočių, transporto priemonių, cisternų

	ženklinimą.	ženklinimas • Pavojaus ženklai, oranžinės lentelės ir kitos žymos • Medžiagų keliamo pavojaus rūšys
2. Pakrauti ir saugiai vežti pavojinguosius krovinius.	2.1. Paaiškinti pavojingųjų krovinių pakrovimo ir iškrovimo reikalavimus.	Tema. Pakrovimo ir iškrovimo darbai • Pavojingų krovinių pakrovimo ir iškrovimo operacijų atlikimo procedūros ir instrukcijos • Pakuočių sukrovimas ir tvarkymas • Draudimas pavojinguosius krovinius krauti mišriai į vieną transporto priemonę ar konteinerį • Atsargumo priemonės kraunant pavojingąjį krovinį
	2.2. Apibūdinti transporto priemonių pavojingiesiems kroviniams vežti tipus.	Tema. Transporto priemonių pavojingiesiems kroviniams vežti tipai • Reikalavimai transporto priemonėms pavojingiesiems kroviniams vežti • Pavojingų krovinių vežimo būdai: palaidai/suverstinai, pakuotse, cisternose
	2.3. Paruošti motorinę transporto priemonę pavojingiems kroviniams vežti.	Tema. Transporto priemonių pavojingiesiems kroviniams vežti paruošimas • Motorinės transporto priemonės pavojingiesiems kroviniams vežti paruošimo instrukcija • Pavojingų krovinių vežimo dokumentai: pavojingų krovinių transporto (važtos) dokumentas, konteinerio/transporto priemonės sukrovimo sertifikatas, raštiška instrukcija vairuotojui, transporto priemonės tinkamumo vežti tam tikrus pavojingus krovinius patvirtinimo sertifikatas, kelių transporto priemonių vairuotojo pasirengimo vežti pavojingus krovinius pagal ADR pažymėjimas, leidimas atlikti transporto operaciją, leidimas pavojingas medžiagas įvežti į Lietuvą, išvežti iš jos ar vežti per ją tranzitu, pavojingų atliekų vežimo lydraštis Tema. Transporto priemonės pavojingiesiems kroviniams vežti komplektacijos patikrinimas • Transporto priemonės pavojingiesiems kroviniams vežti įranga: ratų atspara, išpėjamieji ženklai su atrama, išpėjamosios spalvos liemenė ar išpėjamosios spalvos drabūžiai, kišeninis prožektorius, kvėpavimo saugos įtaisai, individualios saugos priemonės
	2.4. Saugiai vežti pavojinguosius krovinius.	Tema. Skirtingų pavojaus rūšių prevencija ir saugos užtikrinimo priemonės • Pavojingų krovinių vežimo saugos instrukcija • Eismo ribojimai tuneliuose ir instrukcijos dėl elgsenos tuneliuose • Priemonės, taikomos įvykus avarijai • Civilinė atsakomybė
3. Pakrauti ir saugiai vežti pavojinguosius krovinius cisternomis.	3.1. Apibūdinti bendruosius pavojingų krovinių vežimo cisternomis reikalavimus.	Tema. Bendrieji pavojingųjų krovinių vežimo cisternomis reikalavimai • Pavojingųjų krovinių vežimo cisternomis dokumentai • Cisternų tipai
	3.2. Apibūdinti skirtingas cisternų	Tema. Cisternų užpildymo (ištuštinimo) įranga • Cisternų pildymo įrenginiai su garų grąžinimo

	pripildymo ir ištuštinimo sistemas. 3.3. Paruošti motorinę transporto priemonę skystiems pavojingiesiems kroviniams vežti. 3.4. Saugiai vežti pavojinguosius krovinius cisternomis.	linijomis • Cisternų pildymo įrenginiai su apatiniu pildymu Tema. Motorinės transporto priemonės skystiems pavojingiesiems kroviniams vežti paruošimas • Motorinės transporto priemonės pavojingiesiems kroviniams gabenti paruošimo instrukcija • Transporto priemonės dokumentai ir vežimui būtini sertifikatai • Ženklinimas Tema. Transporto priemonės judėjimas kelyje, įskaitant krovinio judėjimą motorinėje transporto priemonėje
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Paaiškinti Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai, reglamentuojantys pavojingųjų krovinių vežimą. Paaiškinti Europos sutarties dėl pavojingų krovinių tarptautinių vežimų keliais (ADR) reikalavimai. Įvardintas pavojingųjų krovinių ir juos vežančių transporto priemonių žymėjimas ir ženklinimas. Paaiškinti pavojingųjų krovinių pakrovimo ir iškrovimo reikalavimai. Apibūdinti transporto priemonių pavojingiesiems kroviniams vežti tipai. Paruošta motorinė transporto priemonė pavojingiems kroviniams vežti. Pademonstriotas saugus pavojingų krovinių vežimas. Apibūdinti bendrieji pavojingų krovinių vežimo cisternomis reikalavimai. Apibūdintos skirtingos cisternų pripildymo ir ištuštinimo sistemos. Paruošta motorinė transporto priemonė skystiems pavojingiesiems kroviniams vežti. Pademonstriotas saugus pavojingų krovinių vežimas cisternomis.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • ADR 2017 m. redakcija. Europos sutarties dėl pavojingų krovinių tarptautinio vežimo keliais A ir B techniniai priedai, I tomas • ADR 2017 m. redakcija. Europos sutarties dėl pavojingų krovinių tarptautinio vežimo keliais A ir B techniniai priedai, II tomas <i>Mokymo(si) priemonės:</i> • ADR instrukcija • Pavojingų krovinių pakrovimo ir iškrovimo, vežimo operacijų atlikimo procedūros ir instrukcijos • Pavojingų krovinių ženklai	
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Praktinio mokymo(si) klasė (patalpa), aprūpinta transporto priemone pritaikyta pavojingų krovinių vežimui, cisterna.	
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas: 1) turintis Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) išlaikęs atestacijos egzaminą, suteikiantį teisę mokyti asmeninis, susijusius su pavojingųjų krovinių vežimu automobilių keliais.	

6.3. PASIRENKAMIEJI MODULIAI

Modulio pavadinimas – „Informacinės komunikacinės technologijos“

Valstybinis kodas	3104123	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Naudotis navigacinėmis sistemomis, ryšio priemonėmis bei kitais IT įrenginiais.	Kognityviniai mokymosi rezultatai:	
	1.1. Paaiškinti darbų saugos reikalavimus dirbant kompiuteriu.	Tema. Ergonomika Tema. Darbo aplinka Tema. Darbo aplinkos paruošimas Tema. Sveikatos sutrikimai Tema. Darbo poza Tema. Darbo ir poilsio režimas Užduotis: Užpildyti dokumentus kompiuteriu.
	Psichomotoriniai mokymosi rezultatai:	
	1.2. Pildyti kompiuteriu dokumentaciją.	Tema. Dokumentų ir teksto apdorojimo programinė įranga Tema. Dokumentų rengimo taisyklės Tema. Krovinių vėžimo dokumentacija Užduotis: Užpildyti dokumentus kompiuteriu.
	1.3. Ieškoti informacijos internete.	Tema. Interneto naršyklės Tema. Paieškos sistemos Tema. Duomenų bazės Užduotys: - Atlikti užduotį pasinaudojus interneto naršykle. - Surasti informaciją internete, naudojantis paieškos sistemomis. - Surasti informaciją, naudojantis viešomis duomenų bazėmis.
	1.4. Naudotis navigacijos ir ryšio priemonėmis.	Tema. Navigacinės ir palydovinės sistemos Tema. Radijo stotelės Tema. Fiksuoto ryšio telefonai Tema. Mobilieji telefonai Tema. Išmanieji telefonai Užduotys: - Atlikti užduotis panaudojant navigacines / palydovines sistemas. - Atlikti užduotis panaudojant mobiliųjų telefoną.
	1.5. Naudotis biuro technika.	Tema. Spausdintuvai Tema. Skaitytuvai Tema. Fakso aparatai Tema. Kopijavimo aparatai Tema. Daugiafunkciniai įrenginiai Tema. Dokumentų naikinimo įrenginiai Tema. Multimedija - projektoriai Tema. Fotoaparatai Užduotys:

		• Dokumentų spausdinimas. • Dokumentų nuskaitymas. • Dokumentų perdavimas faksimiliniu ryšiu. • Dokumentų kopijavimas. • Multimedijos - projektoriaus naudojimas. • Fotoaparato naudojimas.
	1.6. Naudotis šiuolaikinėmis komunikacijos priemonėmis.	Tema. Elektroninis paštas Tema. Skype Tema. ICQ Tema. Socialiniai tinklai Tema. Debesų kompiuteriai - duomenų saugojimo ir sinchronizavimo tarnybos Užduotys: • Elektroninių laiškų siuntimas. • Bendravimas Skype ir ICQ programų pagalba. • Komunikacija socialiniuose tinkluose. • Duomenų saugojimas, bendrinimas debesų kompiuteriuose.
	1.7. Orientuotis pagal žemėlapius.	Tema. Kelių žemėlapiai internete Tema. Kelių žemėlapiai Tema. Atlasai Užduotys: • Nurodytų vietų paieška kelių žemėlapiuose internete. • Nurodytų vietų paieška kelių spausdintuose žemėlapiuose, atlasuose. • Maršruto tarp nurodytų vietų parinkimas.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Paašškintas darbo aplinkos poveikis saugiam darbui, jo paruošimas bei darbo ir poilsio režimas. Savarankiškai pagal reikalavimus užpildyti kompiuteriu dokumentai, paašškinti dokumentų rekvizitai. Surasta reikiama informacija internete, išvardintos interneto naršyklės, paieškos sistemos ir duomenų bazės. Pasinaudota navigacijos ir ryšio priemonėmis, paašškintos išmaniųjų telefonų galimybės. Apspausdintas dokumentas, pasinaudota kopijavimo aparatu, skaitytuvu bei multimedia projektoriumi. Išsiųstas el. laiškas, pasinaudota Skype/ICQ programa, soc. tinklais, išsaugoti, bendrinami dokumentai debesų kompiuteriuose. Rastos nurodytos vietos žemėlapyje, parinktas optimalus krovinių vežimo maršrutas, argumentuoti maršruto parinkimo kriterijai.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	Mokymo(si) medžiaga: • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • Navigacijos, ryšio priemonių, biuro technikos vartotojo vadovai • Žemėlapiai, atlasai • Krovinių vežimo dokumentai • Dokumentų rengimo taisyklės Mokymo(si) priemonės: • Kompiuteriai • Spausdintuvas • Skaitytuvas • Fakso aparatas • Kopijavimo aparatas • Multimedia- projektorius • Navigacinės/palydovinės sistemos • Fiksuoto ryšio telefonai • Mobilieji telefonai	

	• Išmanusis telefonas
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Praktinio mokymo klasė (patalpa), aprūpinta kompiuteriais ir kitomis mokymo(si) priemonėmis.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis informacinių technologijų srities ar lygiavertį išsilavinimą arba ne mažesnę kaip 3 metų profesinės veiklos patirtį informacinių technologijų srityje.

Modulio pavadinimas – „Profesinės užsienio kalbos vartojimas“

Valstybinis kodas	3104124	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Bendrauti profesine užsienio kalba.	1.1. Suteikti informaciją bei pasiteirauti kasdieninio bendravimo tematika.	Tema. <i>Kasdienis bendravimas</i> • Prisistatymas, pasisveikinimas, atsisveikinimas, padėka, apgailestavimas ir atsiprašymas • Viešbutyje • Restorane • Banke ir valiutos keitykloje
	1.2. Suteikti informaciją apie eismo kryptį, automobilį, techninio aptarnavimo poreikį	Tema. <i>Situacijos kelyje</i> • Automobilis ir jo dalys • Remonto dirbtuvėje • Gedimas kelyje • Degalinėje • Kelionėje • Orų prognozė ir eismo informacija • Judėjimo krypties, kelio pasiteiravimas • Jūros keltas. Perkėla • Nuorodos ir pavadinimai. Kelio ženklai • Policijos patikrinimas • Eismo įvykio vietoje
	1.3. Suteikti informaciją apie krovinio vežimą.	Tema. <i>Krovinų vežimas</i> • Krovinio gabenimo bendrosios žinios. Sąvokos • Kroviniai. Pakuotė, matmenys • Užsakymas • Automobilio krovimas, tvirtinimas • Krovinio pristatymas • Gabenimo nuostoliai • Pavojingi kroviniai • Pasų ir muito kontrolė

2. Pildyti dokumentus ir teikti informaciją užsienio kalba raštu.	2.1. Pildyti krovinių vežimo dokumentaciją užsienio kalba.	Tema. Krovinių vežimo dokumentacija • CMR važtaraštis • TIR knygelė • Deklaracija
	2.2. Suteikti pagrindinę su profesine veikla susijusią informaciją užsienio kalba raštu.	Tema. Kasdienis bendravimas užsienio kalba raštu Tema. Informacijos apie krovinių ir maršrutą pateikimas užsienio kalba raštu
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Suteikta informacija bei pasiteirauta kasdieninio bendravimo tematika. Suteikta informacija apie eismo kryptį, automobilį, techninio aptarnavimo poreikį. Suteikta informacija apie krovinių vežimą. Užpildyti krovinių vežimo dokumentai užsienio kalba.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga <i>Mokymo(si) priemonės:</i> • Krovinių vežimo dokumentų blankai	
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymui(si) pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Praktinio mokymo klasė (patalpa), aprūpinta garso įrašymo/atkūrinio įranga.	
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis užsienio kalbos filologo išsilavinimą arba ne žemesnį nei C1 užsienio kalbos mokėjimo lygį.	

Modulio pavadinimas – „Asmens sveikatą stiprinančios elgsenos formavimas“

Valstybinis kodas	3104125	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Taikyti sveikos gyvensenos principus dirbant vairuotoju	1.1. Paašškinti sveikatos būklės profilaktiką.	Tema. Rizika vairuotojų sveikatai, kylanti dėl darbo sąlygų Tema. Profesinės ligos • Stuburo ir dubens ligos • Padidėjusi emocinė įtampa. Stresas • Skrandžio ir žarnyno ligos Tema. Lygų profilaktika • Darbo ir poilsio ciklo reikšmė • Profilaktiniai sveikatos tikrinimai • Fizinis aktyvumas ir efektyvios mankštos pagrindai • Savimasažas
	1.2. Apibrėžti asmeninę	Tema. Asmens ir darbo higiena

	ir darbo vietos higieną.	• Oda. Odos priežiūra • Prakaitavimas • Intymių kūno vietų priežiūra • Plaukų priežiūra • Rankų priežiūra • Kojų priežiūra • Burnos higiena • Vairuotojo darbo vietos higieną
2. Ruošti karštą maistą lauko sąlygomis	2.1. Apibendrinti visavertę mitybą.	Tema. Sveikos mitybos pagrindai • Sveikos mitybos principai ir taisyklės • Mitybos režimas • Pagrindinės maistinės medžiagos • Maisto ruošimo bendrieji principai
	2.2. Apibūdinti maisto produktų maistinę vertę.	Tema. Maisto produktų klasifikacija • Maisto produktų maistinė vertė • Maisto prekių pakuočių ženklavimas
	2.3. Parinkti bei paruošti kokybiškus maisto produktus ir žaliavas patiekalų gaminimui.	Tema. Darbo higiena • Maisto produktų ir žaliavų klasifikacija, savybės • Maisto produktų šviežumo ir gedimo požymiai • Reikalavimai maisto produktams ir žaliavoms, laikymo sąlygos • Apsinuodijimas bei jo profilaktika Tema. Maisto ruošimas lauko sąlygomis • Maisto laikymo įranga, šaldytuvai • Vairuotojui reikalingi įrankiai bei įrenginiai maisto ruošimui lauko sąlygomis, jų saugaus naudojimo taisyklės • Maisto gaminimas nepalankiomis oro sąlygomis • Sriubos ruošimas • Karštųjų kruopų, makaronų, daržovių patiekalų ruošimas • Karštųjų žuvies ir mėsos patiekalų ruošimas Tema. Atliekų rūšiavimas • Atliekų rūšiavimo svarba • Antrinės žaliavos • Atliekų rūšiavimo bendrieji principai
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Aptarta sveikatos būklės profilaktiką. Apibrėžta asmeninė ir darbo vietos higiena. Apibendrinta visavertė mityba. Apibūdinta maisto produktų maistinė vertė. Parinkti bei paruošti kokybiški maisto produktai ir žaliavos patiekalų gaminimui. Paruoštas karštas maistas lauko sąlygomis. Sutvarkyta maisto ruošimo vieta, išrūšiuotos atliekos.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	Mokymo(si) medžiaga: • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • Pasaulinės sveikatos organizacijos (PSO) rekomendacijos • Automobilio vairuotojo saugos ir sveikatos instrukcija • Europos šalių susitarimas dėl kelių transporto priemonių ekipažų, važinėjančių tarptautiniais maršrutais, darbo (AETR). Sudarytas 1970 m. liepos 1 d. Ženevoje Mokymo(si) priemonės: • Receptūros, kalkuliacijos kortelės • Žaliavos ir maisto produktai sriuboms, karštiesiems patiekalams gaminti • Plovimo ir dezinfekavimo medžiagos bei priemonės maisto saugai ir higienai palaikyti	

Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymui(si) pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Praktinio mokymo klasė (patalpa), aprūpinta šaldytuvu, elektrine virykle ar virykle su dujų balionu, keptuve, puodais, pjaustymo įrankiais, pjaustymo lentomis, valgymo įrankiais, darbo stalais.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) turintis virėjo ar lygiavertę kvalifikaciją (išsilavinimą) arba ne mažesnę kaip 3 metų virėjo profesinės veiklos patirtį.

6.4. BAIGIAMASIS MODULIS

Modulio pavadinimas – „Įvadas į darbo rinką“

Valstybinis kodas	3000002
Modulio LTKS lygis	III
Apimtis mokymosi kreditais	5
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai
1. Formuoti darbinius įgūdžius realioje darbo vietoje.	1.1. Susipažinti su būsimo darbo specifika ir darbo vieta. 1.2. Įvardyti asmenines integracijos į darbo rinką galimybes. 1.3. Demonstruoti realioje darbo vietoje įgytas kompetencijas.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Siūlomas baigiamojo modulio vertinimas – <i>įskaityta (neįskaityta)</i> .
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	Nėra.
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Darbo vieta, leidžianti įtvirtinti įgytas motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo kvalifikaciją sudariančias kompetencijas.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka suteiktą teisę dirbti vairuotojų mokytoju ir (arba) vairavimo instruktoriumi; 3) dokumentus, liudijančius, kad Reikalavimų vairavimo mokykloms apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka tobulinosi ir išlaikė kelių eismo taisyklių ir saugaus eismo egzaminą VĮ „Regitra“. Mokinio mokymuisi realioje darbo vietoje vadovaujantis praktikos vadovas turi turėti ne mažesnę kaip 3 metų motorinės transporto priemonės kroviniams vežti vairuotojo darbo patirtį.